

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO V OLMOUCI

KATEDRA SLAVISTIKY

Překlad současné ruské divadelní hry s komentářem

Polina Borodina – Swingers

Annotated translation of contemporary russian theatre play

Polina Borodina – Swingers

Bakalářská práce

VYPRACOVALA: Lucie Misařová

VEDOUCÍ PRÁCE: Mgr. Martina Pálušová, Ph.D.

2018

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 12.4. 2018

podpis

Ráda bych poděkovala všem, kteří jistým způsobem přispěli ke vzniku dané bakalářské práce. Především chci poděkovat své vedoucí, Mgr. Martině Pálušové, Ph.D., za její ochotnou pomoc, přínosné rady a příjemnou spolupráci.

podpis

Obsah

Úvod.....	5
1. POLINA BORODINA	7
2. HRA SWINGERS.....	9
3. KOMENTÁŘ K PŘEKLADU	10
3.1. Překlad.....	10
3.2. Dramatický text a specifčnost jeho překladu	10
3.3. Překlad názvu hry	11
3.4. Překlad vlastních jmen a oslovení.....	12
3.5. Jazyková stylizace postav	14
3.6. Vulgarismy.....	14
3.7. Bezekvivalentní lexikum, cizí jazyk v cizím jazyce a jiné lapálie.....	16
4. PŘEKLAD HRV.....	21
Závěr.....	51
Резюме	53
Seznam použité literatury	58
Primární zdroj.....	58
Sekundární zdroje	58
Jazykové příručky, slovníky.....	58
Odborná literatura	58
Internetové zdroje	60
Příloha – Originál překládaného textu	62

Úvod

Tato bakalářská práce se bude zabývat komentovaným překladem divadelní hry *Swingers* současné ruské autorky Poliny Borodiny. Podle dostupných zdrojů se bude jednat o první překlad daného dramatu do českého jazyka, proto cílem této práce bude adekvátně převést dílo českému příjemci. Práce bude strukturována do čtyř samostatných kapitol. V kapitole první bude představena tvůrčí osobnost Poliny Borodiny a nastíněna její dosavadní tvorba, která je českému publiku téměř neznámá – možná právě z důvodu absence překladu děl do naší mateřštiny.

Další kapitola bude věnována dramatu *Swingers* a jeho stejnojmenné inscenaci v jekatěrinburském divadle, jejíž zpracování se chopily mladé režisérky Darja Utkina a Irina Vaskovskaja spolu se studenty třetího ročníku Jekatěrinburského divadelního institutu. Podrobnějšímu rozboru hru podrobovat nebudeme, pouze nastíníme, o jaký žánr se jedná, do jakého časového období je drama zasazeno a kterým směrem může recipient ubírat svá očekávání od děje, poněvadž sám název může být lehce zavádějící.

Rozsáhlejší třetí kapitola obeznámí čtenáře s prací překladatele. Objasní pojem překlad, co přesně si pod ním představit, a nastíní, jak by měl překladatel při své práci postupovat, na co nezapomenout a čeho se naopak vyvarovat, aby docílil kvalitního převodu textu originálu do cílového jazyka. Hned nato bude pozornost soustředěna na zvláštnosti překladu divadelních her, neboť drama je specifický druh uměleckého textu, charakteristický svou dialogickou podobou, a proto se mu budeme věnovat odděleně. Následující podkapitoly se budou zabývat konkrétními problémy, se kterými jsme se během procesu překladu potýkali a postupy s jejich vypořádáním. Zaměříme se na překladové transformace, jež jsme aplikovali při převodu díla a zároveň některé z našich kroků objasníme na ukázkách z textu hry, přenesených pro větší přehlednost do tabulek. Vysvětlíme, z jakého důvodu není titul přeložen do jazyka českého, ale anglického, jak jsme postupovali u překladu vlastních jmen a bez komentáře nezůstane ani jazyk jednajících postav, který je pro svoji nespisovnost, expresivnost a vulgárnost velmi osobitý. Jelikož je výskyt vulgarismů ve hře frekventovaný, naše pozornost jim bude náležitě věnována v samostatné podkapitole. V poslední části, spadající pod kapitolu Komentář k překladu, podkryjeme rozmanitou problematiku týkající se bezekvivalentního lexika (převážně reálií ruského prostředí, cizích jazyků, které v textu zazněly, adaptace textů písní a jiných, pro překlad obtížných, jevů).

Stěžejní poslední kapitola bude obsahovat samotný překlad hry do českého jazyka. Hlavním cílem překladu bylo přenést sdělení z jazyka originálu věrohodně a se zachováním charakteristických rysů textu, aby na českého čtenáře mělo obdobný estetický dopad jako

na ruského. Vycházíme totiž z požadavku pravdivosti Jiřího Levého: „Překlad nemůže být stejný jako originál, ale má stejně působit na čtenáře“ (Levý, 1998, s. 89-90).

Právě kniha *Umění překladu* Jiřího Levého posloužila jako jeden z primárních zdrojů, o který se naše bakalářská práce opírá. Mezi další české autory odborné literatury zaměřené na teorii překladu, z jejichž děl jsme nejednou čerpali, patří např. Z. Kufnerová, J. Povejšil a V. Straková. Ze sekundární literatury nelze opomenout knihy specializované na teorii divadla, z nichž bychom mohli vyzdvihnout např. *Estetiku dramatického umění* od O. Zicha. Při samotném překladu se nebylo možné obejít bez slovníků výkladových, frazeologických aj., ať už v podobě tištěné či elektronické. V případě nedostačující výpomoci slovníků se stala nezbytností konzultace s rodilými mluvčími.

V závěru práce se mimo jiné nachází ruskojazyčné resumé, seznam použité literatury a příloha s textem originálu *Свингеры*.

1. POLINA BORODINA

Polina Borodina je představitelkou „uralské dramatické školy“ a je považována za jednu z předních ruských dramatiků nové generace. Autorka hry *Swingers* se narodila v roce 1990 ve Sverdlovsku (tehdejší název Jekatěrinburgu). Zde také vystudovala Akademii moderního umění (*Екатеринбургская академия современного искусства*), a to obor Manažer v oblasti kultury a umění (*менеджер в сфере культуры и искусства*). Následně navštěvovala kurz dramatiky u Nikolaje Koljady v Jekatěrinburgském divadelním institutu (*Екатеринбургский государственный театральный институт*).

Názvy jejích her figurovaly v řadě seznamů dramatických soutěží: Ljubimovka (*Любимовка*), Děbjut (*Дебют*), Dějstvjuščie lica (*Действующие лица*), Novaja p'jesa (*Новая пьеса*) v rámci festivalu Zolotoj maski (*Золотая маска*), Omskaja meždunarodnaja laboratorija dramaturgii (*Омская международная лаборатория драматургии*) atd. V roce 2012 se stala držitelkou ceny Dějstvjuščie lica (*Действующие лица*) a v následujícím roce 2013 vyhrála celostátní dramatickou soutěž Dolg, Čest', Dostoinstvo (*Долг, Честь, Достоинство*). Nejednou se mladá autorka zúčastnila divadelních laboratoří a projektů: Berezniki – gorod-avangard (*Березники – город-авангард*); Svijažsk-Artěl' (*Свияжск-Артель*), festival Těrritorija (*Территория*), laboratoř Novoj sceny Aleksandrinskogo těatra (*Новая сцена Александринского театра*), laboratoř NEDRama, Razgovor na ravných (*Разговор на равных*) a jiné.

Mezi inscenovaná díla a projekty Poliny Borodiny patří: Zdės' živet Nina (*Здесь живет Нина*), 30+, Bolotnoje leto (*Болотное лето*), V Avangardě (*В Авангарде*), Mirnyj (*Мирный*), Bezdomnye (*Бездомные*), Vojna. Mir (*Война. Мир*), Avtobus№3 (*Автобус№3*), Antigo na (*Антигона*), Ot bezdělja ty otpustiš' vseh kitov v okean (*От безделья ты отпустишь всех китов в океан*), Koro! Matiuš (*Король Матиуш*), VIJ (*ВИЙ*). Do její pisatelské tvorby řadíme také dokumentární hry Tri četverti grusti (*Три четверти грусти*) a Sašbaš. Sverdlovsk – Leningrad i nazad (*Сашбаш. Свердловск — Ленинград и назад*).

Svémi publikacemi přispívala do časopisu Sovremennaja dramaturgija (*Современная драматургия*) a do sbírek Lučšije p'jesy 2012 goda (*Лучшие пьесы 2012 года*) či Antologija sovremennoj ruskoj p'jesy (*Антология современной русской пьесы*).

Borodina je tvůrkyní koncepce divadelního festivalu-laboratoře Za!těkst (*За!текст*), kde navíc pracuje jako programová ředitelka. Další akcí, jejíž organizací má na starost a zároveň je její kurátorkou, je festival neprofesionálních krátkometrážních filmů Mechanizmy (*Механизмы*).

Za své literární učitele Borodina označuje například Ljudmilu Petruševkou nebo Nikolaje Koljadu. Svoji tvorbu započala už jako dvanáctiletá, kdy napsala své první básně. Divadelním hrám se pak začala věnovat o pět let později. Při vzpomínce na začátek psaní dramát se autorka jednou nechala slyšet, že její první divadelní hra, napsaná v sedmnácti letech, pojednávala o osamělém staříkovi, který si povídal se svým kocourem. Vzápětí dodala, že právě rozepsaná hra bude o swingers, a není si jistá, zda je to progres nebo regres (Videosearchxl, © 2018).

2. HRA SWINGERS

Divadelní hra *Swingers* (*Свингеры*) mladé, ačkoliv fanouškovi ruské současné tvorby nikterak neznámé, autorky Poliny Borodiny spatřila světlo světa v roce 2013. Premiéra jejího provedení proběhla 13. září 2014 na jevišti divadla *Centrum současné dramatiky* (*Центр современной драматургии*) v Jekatěrinburgu a vzbudila velký ohlas. Jak už sám název napovídá, nejedná se o inscenaci určenou mladším divákům. Možnost jejího zhlédnutí je ohraničena dovršením osmnácti let, přestože s nevyhnutelnými postelovými scénami režisérky Darja Utkina a Irina Vaskovskaja nakládaly opatrně. „Hra není vulgární, mluví se v ní o vážných věcech“ (Utkina, 2014).

Hra vyzývá diváky k zamyšlení se nad otázkou, zda může láska existovat bez sexu a sex bez lásky. Vybízí k oproštění se od sexuálních stereotypů a jejich zásahů do života. Apeluje na fakt, že žádné téma není tabu a člověk by neměl popírat svoji skutečnou sexuální povahu. Sama autorka v rozhovoru pro URA.Ru hru popisuje jako otevřenou diskuzi na témata, o kterých se nediskutuje: o sexuálních vztazích a psychických traumatech, které mohou způsobovat.

Žánrově dílo spadá do komedie, ačkoliv některé dialogy a monology vyvolávají spíše smutek, strach a jiné, s komedií zdánlivě neslučitelné, pocity. Nechybí mu však notná dávka ironie, která příběhu dodává úsměvný charakter. Hra *Swingers* v jednom dějství odhaluje tajemství vztahového čtyřúhelníku mezi hlavními hrdiny. Autorka poněkud šetrila s popisy a scénickými poznámkami, čímž dala čtenáři prostor pro částečné domýšlení a potenciálním inscenátorům volnou ruku při zosnování hry. Příběh je zasazen do jednadvacátého stolení, dvou pravděpodobně jekatěrinburgských bytů a je utvářen konverzacemi a otevřenými zpověďmi ústředních postav – manželského páru středního věku a jejich nových sousedů. Celý děj se odehrává v intervalu několika týdnů až měsíců.

Z dostupných zdrojů je patrné, že hra *Swingers* doposud nebyla přeložena do českého jazyka, tudíž se jedná o první interpretaci pro našeho čtenáře a možná časem poslouží i jako pomyslný odrazový můstek k uvedení hry na prkna českých divadel, jimž současné ruské drama není cizí.

3. KOMENTÁŘ K PŘEKLADU

3.1. Překlad

Termín překlad byl doposud definován mnoha způsoby. Obecně však platí, že se jedná o komunikační akt, při kterém dochází k převodu informace z textu jednoho jazyka (výchozího) do jazyka druhého (cílového). Jirí Levý (1998, s. 44) přirovnává překládání ke sdělování, kdy úlohou překladatele je dešifrovat obsah sdělení původního autora a následně jej přeformulovat čtenáři do svého jazyka, kterému zbývá dešifrovat sdělení obsažené v překladovém textu.

Levý klade důraz na to, aby překladatel byl dobrým čtenářem. Jen tak totiž může správně pochopit, interpretovat a přestylizovat předlohu, a zachovat tak původní myšlenku autora díla. Vilikovský ovšem doplňuje, že „překladatelskou recepci nelze srovnávat s vnímáním běžného čtenáře“ (2002, s. 90). Podle Levého „správné přečtení textu díla zprostředkuje čtenáři jeho ideově estetické hodnoty, tj. náladové ladění, ironické či tragické podbarvení, útočné zaměření na čtenáře či suché konstatování apod. Normální čtenář si tyto kvality nemusí rozumově uvědomovat, překladatel by však měl být schopen je racionálně rozpoznat a určit, jakými prostředky jich autor dosahuje“ (1998, s. 54-55). Je zapotřebí, aby překladatel vnímal dílo co možná neobjektivněji a své vlastní zásahy v textu omezil na minimum. Levý vysvětluje, že při „subjektivním přetváření objektivního materiálu se vytváří třetí koncepce díla“ (1998, s. 51). Na samém začátku hovoříme o autorově pojetí skutečnosti, dále je to překladatelské pojetí originálu a naposledy čtenářovo pojetí překladu.

Mezi mnohá úskalí překladatelského procesu patří mechanické převádění slov. Překladatel se tedy snaží vyvarovat pouhému vnímání textu, a naopak tihnout k tvůrčímu postoji, který Levý definuje slovy: „překladatel tvůrčí si na cestě mezi originálem a překladem představí skutečnosti, o nichž píše, tj. proniká za text k postavám, situacím a ideám“ (1998, s. 56). Umělecky hodnotné přestylizování originálu je od překladatele žádoucí, volnou ruku však dostává jen u stránky jazykové.

3.2. Dramatický text a specifická jeho překlada

Dramatický text je specifický literární druh, jehož příznačnost sestává ze scénických poznámek a promluv postav, tedy dialogů a monologů. Promluvy a jednání dramatických postav vytvářejí akci, jíž nazýváme základním prvkem dramatu (Pavera, 2002, s. 84). J. Levý (1998, s. 180) rozlišuje dva typy jednání postav na jevišti: fyzické a slovní. Fyzické jednání jsou činy, nicméně může být omezeno pouze na mimiku, Povejšil (1994, s. 142) ho doplňuje o gesta, pauly a paralingvistické momenty. Jednáním slovním se podle Levého rozumí repliky, přičemž není důležitá pouze jejich obsahová stránka, ale také způsob, jakým jsou přednášeny.

Otakar Zich ve své knize (Zich, 1986, s. 18-19) definuje dvousložkovost dramatického díla jako jeho další specifikum: „Dramatické dílo skládá se ze dvou současných, nerozlučných a názorných složek různorodých, totiž z viditelné (optické) a slyšitelné (akustické)“. Viditelné je pro diváka hercovo jednání, kostýmy, kulisy, rekvizity apod., do složky akustické pak řadíme především vlastní text dramatu.

Dílo je realizováno až interpretací na jevišti, na které nesou podíl herci společně s dramaturgem a režisérem. „Dramatický text je dialogický: formálně je tvořen jako dialog postav mezi sebou, ve skutečnosti jsou myšlenky určeny divákovi, tj. prostřednictvím jevištního dialogu probíhá dialog autor (a režisér ...) a divák“ (Čechová, Krčmová, Minářová, 2008, s. 329).

Jestliže Levý popisuje překladatelský proces jako dešifrování originálu a následné dešifrování překládaného textu samotným čtenářem, pak je komunikační řetěz při inscenaci divadelního díla ještě složitější (Levý, 1998, s.44). Nejprve text překladu dešifrovává divadelní soubor, poté zrealizuje nové sdělení a teprve to je dešifrováno publikem, tedy konečným příjemcem.

Podíváme-li se na jazyk dramatického díla, najdeme patrný rozdíl mezi scénickými poznámkami a promluvami herců. Podle Levého u scénických poznámek hraje větší roli význam než stylizace, kdežto repliky herců mimoto mnohdy plní i funkci charakterizační. Povejšil vysvětluje vztah mezi postavou a jejím jazykem jako dialektický. „Osoba určuje ráz jazyka, a jazyk je prostředkem, kterým je osoba charakterizována“ (Povejšil, 1994, s. 141).

Teoretikové Levý, Vilikovský a Povejšil se shodují na tom, že promluvy mají být jednoduché a srozumitelné. Autor i překladatel by se měli vyhnout složitým podřadným souvětím, těžce vyslovitelným nebo snadno přeslechnutelným hláskovým spojením, sykavkám a jiným „nešvarům“, které by mohly negativně ovlivnit herecký výkon, a tedy divácký zážitek. Jinak řečeno převládat by měly jednodušší syntaktické celky, paratactická nebo bezspojčná spojení vět, kontaktní slova, modální částice atd.

3.3. Překlad názvu hry

Název uměleckého díla patří bezesporu k jeho nejdůležitějším atributům, ať už se jedná o divadelní představení, knihu, film nebo cokoliv jiného. Titul bývá zpravidla prvním kontaktem s recipientem, který se na základě jeho atraktivity rozhoduje. Počáteční dojmy a navozené asociace by měly v příjemci probudit zvědavost na zbytek obsahu. Název tedy svým způsobem dílo reprezentuje, prodává.

Podle Z. Kufnerové (1994, s. 149) je překlad literárního titulu ovlivněn dobovými konvencemi, avšak současná translatologie se snaží dodržovat zásady funkční ekvivalence. Pokud není překladatel svázán vážnými jazykovými či mimojazykovými důvody, bývá název přesným sémantickým překladem originálu. S ohledem na překladatelovu znalost díla se také v překladu jeho názvu jen málokdy chybuje. Co do maximální možné míry respektování originálního titulu literárního díla je stav nesrovnatelně lepší než u děl filmových, kde už úpravy a změny názvů nejsou tak ojedinělé (Kufnerová, 1994, s. 152). Jíří Levý rozlišuje dva typy titulů: popisný (často jmenuje hlavní postavu) a symbolizující neboli zkratkový. Ten se vyznačuje snadno zapamatovatelnou koncizní formou (Levý, 1998, s. 153-154).

Snadno zapamatovatelný koncizní název nese i divadelní hra *Свингеры*, v našem pojetí *Swingers*. Použití anglického názvu hry při překladu z ruského do českého jazyka je poněkud netradiční, nicméně v naší situaci se zdálo být vhodným východiskem. Čeština pro daný výraz nemá ekvivalent, navíc v anglickém znění je na našem území všeobecně známý – jedná se o slovo přejaté. Slovník cizích slov uvádí jako odpovídající význam ke slovu *swinger* „orgie, skupinový sex“ (ABZ, 2005-2018). Rozmanitější výběr nám nabízí překladové slovníky pro základní podobu slova, tedy *swing*: verba „houpat se, kývat se, kolébat se a substantiva „kývání, houpačka, švih, popud, vzlet, švihák, frajer“. Z hlediska etymologie po přidání sufixu *-er*, který vytvoří osobu, co danou činnost provádí, vzniká slovo *swinger* (v množném čísle *swingers*). Definice výrazu nás opět přivádí k objasnění „skupinový sex, párová výměna partnerů“ (Wiktionary, 2017).

3.4. Překlad vlastních jmen a oslovení

Vlastní jména neboli *propria* jsou předmětem onomastiky. Možností jejich překladu existuje nespočet a striktní pravidlo nenajdeme. Vlastní jména můžeme přejímat, transkribovat (přepisovat), ve výjimečných případech překládat, ale zde už může docházet k větším potížím než např. u překladu reálií. Vystává tedy otázka, zdali je lepší *proprium* transkribovat nebo hledat jinou cestu jeho překladu (Vlachov, Florin, 1980, s. 207-208).

Ve hře *Swingers* vystupují čtyři postavy, jejichž křestní jména při překladu nečinila problémy.

Мария	Marija
Лена	Lena
Коля	Kolja
Максим	Maxim

Ženské jméno *Мария* pochází z hebrejštiny a patří k nejhojněji používaným jménům na světě. Ačkoliv se do překladu nabízí česká varianta jména Marie, rozhodli jsme se pro transkripci na základě zvukové podoby slova, a tedy Marija. Domníváme se, že zachování částečné cizosti originálu není na škodu, jelikož výslovnost vyskytujících se jmen nebude českému čtenáři překážkou.

Druhá ženská postava *Лена* je zkrácená podoba jména Елена (nebo také Милена, Виленa, Алена aj.). Pro převod tohoto původem řeckého jména byla zvolena aplikace transliterace, metoda překladu lexikální jednotky originálu vytvořením grafické podoby pomocí písmen cílového jazyka. Při použití transkripce jako v předešlém případě by vznikl tvar Ljena, který sice existuje, ale nezdál se vhodný.

Mužské jméno *Коля* je podomácku zkrácený Николай. Český jazyk nabízí ekvivalent Mikuláš, ovšem z důvodu zachování ruského koloritu jsme opět zvolili opisnou transkripci. Mimoto v samotném textu hry ani celá forma jména nezazní, tudíž se nám Kolja jeví jako nejvhodnější řešení.

Jméno *Максим* je latinského původu a své zastoupení má nejen v Rusku. Přepis z azbuky do latinky za použití písmena „x“ tedy zřejmě nikoho nepřekvapí a explanace zde není nutná.

Dále byla ve hře zmíněna notoricky známá jména jako Petrarca, Einstein, Hitler, Fellini atd., jejich přepis byl tedy jasně daný. Všechna ostatní vlastní jména, názvy ulic a obchodů byly, až na pár výjimek (Stockmann, Velké divadlo), převedeny pomocí transkripce.

Jelikož je dialog základním textovým schématem dramatu, je oslovení inherentním, textotvorným a slovtvorným elementem. Oslovení je především sociologický problém, do kterého je promítán vztah společenské hierarchie, věkové rozdíly, osobní vztahy a jiné (Straková, 1994, s. 163).

I přesto že si jsou ruština s češtinou tak blízké a neměly by nastat komplikace s vykáním a tykáním, na pár nesrovnalostí ve hře *Swingers* narazíme. Při prvním společném setkání hlavních postav není zcela patrný přechod z vykání na tykání. Seznamování je v textu přeskočené, čtenář/divák je tedy vtažen přímo do rozhovoru. Vyjma jednoho okamžiku si postavy stále vykají, později Kolja upozorní mladšího Maxe, že není tak starý na to, aby mu vykal. Tuhle repliku považujeme za klíčový zlom, od kterého ponechají vykání všichni. Vzápětí je tykání stvrzeno přípitkem, u kterého jsme zlehka pozměnili Lenina slova (stejně jako na začátku její první repliky, kdy zdánlivě tyká Mariji).

Лена (Марии). А ты молодец, (...)	Lena (Mariji). Jste šikulka, (...)
Коля. Давайте выпьем за новых соседей!	Kolja. Pojd'me si připít na nové sousedy!
Максим. За новых соседей!	Maxim. Na nové sousedy!
Лена. Поддерживаю.	Lena. Na nás, ahoj!

3.5. Jazyková stylizace postav

Promluvy mohou posloužit jako charakterizující prvek postav. „Replika nejen pojmenovává předměty, vlastnosti a děje, o nichž postava mluví, ale současně charakterizuje postavu samu: podle toho, jak vypovídá o objektech, vypovídá současně sama o sobě“ (Levý, 1998, s. 161). Způsob, jakým se daná postava vyjadřuje, může příjemci pomoci s orientací ve vztazích mezi hrdiny; odkrývá jejich charakter, který se společně s řečí může v průběhu hry měnit.

Řeč našich postav se v průběhu děje výrazně nevyvíjí, rozdíly jsou pozorovatelné spíše mezi replikami, kdy je daná osoba dobře naladěna, a kdy se naopak rozčiluje nebo se nachází v jiném citovém rozpoložení. Dalšího nepatrného posunu ve vyjadřování si lze povšimnout mezi předčítáním textu a mluvením „spatrá“. Po většinu času hovoří nespisovně/hovorově se slangovými či argotickými prvky. Tíhnou k expresivitě, která je vyjádřena častým použitím částic a citoslovcí, především pak vulgarismů, kterými se nešetřilo. Pro přirozenost a zachování neformálnosti byla pro překlad použita obecná čeština, v menší míře pak hovorová, která je variantou jazyka spisovného. Vyskytují se tvary s -ej- místo -ý- na konci i uprostřed slova (každej, bejt, žvejkej), zakončení -ma u podstatných jmen v instrumentálu plurálu (kámoškama, střepama, bačkorama), zakončení -ej, -aj u sloves ve 3. osobě plurálu (pištěj, předstíraj, dolezaj), zkracování hlásek (nevím, uplně, spat) a další.

Ve většině evropských i mimo Evropu ležících jazycích (angličtina, ruština, balkánské aj.) na rozdíl od češtiny neexistuje obecný útvar, zato se uplatňují nářečí, interdialekty, nespisovné tvary, jazyky etnických skupin, slang a jiné sociální dialekty. Čeština obecný nespisovný jazyk využívá ve velké míře. V uměleckém překladu se málokdy uplatňuje bez stylizace, ta se projevuje v nejrůznějších podobách. Je třeba dbát na dodržení únosné míry těchto prvků, musí plnit svou funkci, ale zároveň nepůsobit rušivě na čtenáře (Kufnerová, 1994, s. 72-73).

3.6. Vulgarismy

Vulgární slova neboli dysfemismy spadají do negativně expresivního lexika. Ve většině komunikačních situací je jejich užití považováno za nevhodné a narušující jazykovou etiketu, nicméně tabuizace těchto výrazů slábne. Vulgarismy se užívají při emocionálních výlevech, nebo

zastávají funkci urážlivou a útočnou. V druhém případě tedy slouží jako prostředek verbální agrese (Jelínek, Vepřek, 2017).

V uměleckých textech se sprostá slova objevují stále častěji: nejenže jsou vkládána do úst postavám, slouží popisům a vyprávění všeho druhu, své místo nachází dokonce i v poezii nebo názvech děl (Čechová, Krčmová, Minářová, 2008, s. 324).

Co se týče míry vulgárnosti, je na tom český a ruský jazyk srovnatelně, při překladu jsme se tedy snažili o adekvátní přenos nadávky či zaklení, aby nedošlo ke zbytečnému zesílení nebo naopak zeslabení výroku. Níže si uvedeme pár příkladů z textu a ukážeme, k jakému posunu došlo, popř. co zůstalo zachováno.

Některá slova nečinila potíž, jedná se o internacionalismy známé i z anglického jazyka (idiot, imbecile, debility), další se liší jen psanou formou, protože cyrilice nedisponuje písmenem „h“. Oslovení týkající se zvířat většinou mají svůj užívaný ekvivalent v cílovém jazyce, přesto byla některá přeložena volně a zaměněna (např. kráva a slepice).

ИДИОТ	idiot
ИМБИЦИЛ	imbecil
ДЕБИЛ	debil
ГОВНО	hovno
СКОТ, СКОТИНА	dobytěk, prase
КУРИЦА	kráva
КЛУША	slepice

Opakovaným výrazem je substantivum *дурак*, od kterého se v textu vyskytují jeho deriváty i pro rod ženský nebo v podobě adjektiv. Postupů jeho přeložení existuje vícero a překladatel se zpravidla řídí kontextem a citem.

дурак	blbec, blbeček, trouba
придурок	trapák
дура	blbka, nána, kráva, káča, pitomá
дурной	příšernej

Synonyma *хрен* a *хер* hanlivě označují mužský pohlavní orgán a výskyt jejich odvozenin je v textu opět hojný. Do češtiny jsou překládány porůznu, avšak většinou vyjadřují spíše nesouhlas a odmítnutí.

нахрен	kurva
хрен	péro
нихрена	hovno, kurevsky
уйди на хер	běž do prdele
нахера	ty vole
херово	mizerně

Mezi další výrazy se sexuální motivem patří odvozená slova od *ебать*, tedy nic nerosrozumitelného pro českého příjemce. Nejen čeština, ale i sousední slovenština a polština mají v oblibě výrazy utvořené právě tímto infinitivem (jebať, jebać). Nicméně v našem překladu si původní znění zachovalo pouze jedno verbum, ostatní tvary byly přeloženy volně nebo nahrazeny synonymy.

проебала	projebala
----------	-----------

Exklamace *блять* v původním textu hry figuruje hned několikrát. Po stránce fonetické i grafické se výraz nápadně podobá slovu *блядь* (bljat' x bljad'), což může vést k záměně. Zatímco v druhém případě jde o substantivum označující lehkou ženu či jiné urážky, první tvar je interjekcí, která vyjadřuje široké spektrum emocí, ale nevztahuje se k žádné osobě (Академик, © 2000-2017).

Блять	kruci, do prdele, kurva, sakra, ksakru
-------	--

3.7. Bezekvivalentní lexikum, cizí jazyk v cizím jazyce a jiné lapálie

V otázce nepřeložitelnosti se teoretikové nemohou shodnout. Na jedné straně zastávají názor, že přeložit lze všechno, opozice rovněž tvrdí, že každý umělecký text přeložením něco ztrácí (Kufnerová, 1994, s. 158). Během překladu v textu číhala řada problematických pasáží různého typu (reálie, cizí jazyky, frazeologismy aj.). Nebudeme rozebírat jednu po druhé, ale na některé z nich se zaměříme. Jak je například možné, že se do ruského prostředí dostal vlašský salát,

slovenská lidová píseň, nebo třeba to, že se hrdinové během překladu z ruštiny do češtiny přestěhují do bytu o patro níž?

Existují dva základní způsoby přenosu reálie do jiného jazyka a kultury: transkripce a přímý překlad. Při překladu výrazu může překladatel využít metody kalku, adaptovat reálii nebo zaměnit s reálií v cílovém jazyce, popř. připojit komentář s vysvětlivkou (Vychodilová, 2013, s. 60-61).

Z oblasti kuchyně se do textu dostaly nápoje a pokrmy českému příjemci známé i neznámé. Boršč, národní ruskou polévku, není třeba představovat. *Оливье* ani *варенье* svůj ekvivalent v českém jazyce nemají, ovšem po všech stránkách se výrazně přibližují vlašskému salátu a zavařenině. Energetický alkoholový nápoj *Ягуар* už bychom na českém trhu mohli hledat marně, vycházíme tedy z toho, že český recipient podle názvu neví, oč se jedná, a tak jsme do textu vložili krátké vysvětlení a samotný název transkribovali. V případě sajry tichomořské, kterou Marija konzumuje v kombinaci se zavařeninou, byla zvolena metoda generalizace. Domníváme se, že by si čtenář nemusel rodový název „sajra“ spojit s rybou.

оливье	vlašák
варенье	zavařenina
армия «яги», ну – «ягуаров» то есть	moře „jagy“, no teda myslím ten drink „Jaguár“
варенье с сайрой	zavařenina s rybou

Při snaze umlčet a uspat Mariju Kolja použije slova z dětské hry Molčanka (*Молчанка*). Doslovný překlad zde nebyl nemožný, avšak pro zachování rýmu jsme se rozhodli substituovat podobnou českou říkankou.

Кошка сдохла, хвост облез, кто слово скажет – тот её и съест.	Tiše děti, kotě spí, ať ho nikdo nevzbudí. Kdo promluví, ten to kotě sní.
---	--

Předpokládáme, že odlišné číslování podlaží nebo opačný známkovací systém ve škole patří k obecně známým faktům o Rusku, přesto mohou být při překladu opomenuty, a tedy způsobit sémantické neshody s originálem.

фортепьяно, которое затаскивают на 22й этаж	klavír, kterej táhnou do 21. patra
плачу, как восьмилетняя дура над первой двойкой	brečím jak osmiletá káča nad první čtyřkou

V případě nedostačujícího lexika pro vyjádření určité myšlenky originálu se překladateli nabízí možnost vytvoření vlastního slova, tzv. neologismu. Neologismy neboli novotvary jsou lexikální deformace, které jsou do textu zasazeny z nejrůznějších estetických a sémantických důvodů (Kufnerová, 1994, s. 111). V naší situaci se jedná pouze o částečný neologismus, poněvadž český jazyk jeho podobu zná pro mužský rod.

Ты всегда такая, с припуском?	To seš pořád taková hrdopýška?
--------------------------------------	---------------------------------------

Kromě samotného názvu hry se v textu vyskytlo pár dalších anglických výrazů. V případě prvních dvou, do ruského textu vložených pomocí transliterace a transkripce, jsme zvolili exaktní přepis do angličtiny. Překlad do českého jazyka (pěkný, nádherný) nebyl na místě, jelikož následující replika poukazuje na cizost slov. Ve druhém případě se jednalo o slovo přejaté, jež ruština opět transkribovala (správně se píše „face“). Ačkoliv tenhle výraz pojmenovávající obličej obohacuje i český jazyk, do překladu byl zakomponován expresivní „ksicht“. V českém překladu je naopak možné narazit na anglické výrazy, které jsme použili navzdory tomu, že to nebylo nezbytné, ale z hlediska estetiky, domníváme se, prospěšné (sex art, drink). Francouzskému pojmu déjə vu byla z fonetického přepisu navracena jeho autentická forma.

прэtti	pretty
адорэбл	adorable
фейс	ksicht
искусство любви	sex art
дежавю	déjə vu

Poněkud obtížnější situace nastala u pracovního telefonátu Leny s tatarskými dodavateli. Vycházeli jsme z toho, že ostatní aktéři tatarštině nerozumí, což nás vedlo k ponechání původního znění s fonetickým přepisem. Další úprava spočívala v dodání informace, která v originále chybí, a to o jakou národnost se jedná.

Юк! Юк! Мин каршы. Миңа кичке сигездә шалтарыгызчы. Миңа кичке сигездә шалтарыгызчы, (...) Мин булдырмыйм (...) Извините. Новые поставщики – такие тупые.	Juk! Juk! Min karšy. Miňa kičke sigездä šaltarygyzčy. Miňa kičke sigездä šaltarygyzčy, (...) Min buldyrmyjm, (...) Promiňte. Noví dodavatelé, Tataři , jsou to tupci.
---	--

Další překážkou při překladu díla byly dva úryvky textu písní. Pro výběr operace s překladem bylo nezbytné zapátrat po informacích o jejich názvu, vzniku atd., k čemuž v obou případech posloužila Wikipedie. V prvním případě se jednalo o ukrajinskou lidovou z konce 19. století, jednu z nejpopulárnějších kozáckých písní. Druhá píseň je z roku 1999 od popové kapely Virus!. Největší nápomocí byl však samotný poslech obou písní, který nás přivedl na myšlenku adaptace, přičemž klíčový nebyl ani tak text písně po stránce obsahové jako to, co vyvolává. S ohledem na to, že ukrajinštině Rusové rozumí, byla pro náš český překlad nepochybnou volbou slovenština. Ve snaze vzbudit ve čtenáři/divákovi povědomé pocity, rozhodnutí padlo na slovenskou lidovou píseň Čerešničky. Ruská píseň Ručki byla po dlouhém zvažování modifikována na českou píseň Bomby od mladého zpěváka Bena Cristovao. Přestože jejich vydání dělí bezmála 15 let, domníváme se, že pro účel znázornění generačního rozdílu postačí. V níže uvedené tabulce bude úryvek ukrajinské písně zobrazen v původní podobě, na rozdíl od originálního textu, kde je pasáž přepsána.

А потом все поют... Коня поют, эту как её, украинскую: «я ж тебе підманула, ти ж мене підвела», что-то ещё такое...	(...) a potom všechny zpívají Čerešničky , takovou tu slovenskou: „ Čerešničky, čerešničky, čerešne, vy ste sa mi rozsypali po ceste, kto vás nájde, nech vás pozbiera, ja som mala včera večer frajera “ nebo tak nějak...
Я прямо представил как мы сидим и чётко вместе: «ну где же ручки, ну где же ваши ручки»...	Uplně jsem si představil, jak sedíme všichni spolu a zřetelně spustíme: „ Ruky hore, kdo kalí jako zombie! Ruky hore, kdo nejde rozbít! Raz, dva, tři jedeme bomby! “

Vyvstává však otázka, proč v ryze ruském prostředí figurují české a slovenské prvky. V ostatních situacích, ať už se jednalo o jména, názvy ulic či třeba výše zmíněných pokrmů, text ponechal typické rysy ruského originálu. „Obsah díla je závislý na jiném prostředí, jazyk díla je český. Čtenář si tento rozpor uvědomí teprve tehdy, dojde-li k jasnému konfliktu mezi

prostředím děje a specificky českým výrazem. Jsou situace, kdy i sebelepší překladatelské řešení je kompromisem, který nemůže úplně zakrýt rozpornost překladového díla“ (Levý, 1998, s. 95). Adaptací písní se opět vracíme k myšlence J. Levého, že překládaný text nelze zachovat se vším všudy, nicméně dopad na čtenáře by měl být srovnatelný v obou jazycích (1998, s. 89-90).

4. PŘEKLAD HRY

Polina Borodina

Swingers.

Osoby:

Marija, 35 let

Kolja, 38 let

Lena, 41 let

Maxim, 23 let

Muž, 40 let

Vyhledávací řádek Google: co dělat, když vám žena nedá

Klasická buržoazní ložnice: obrovská dubová postel, zrcadlo s masivním rámem, stěna plná obrazů. Není to pokoj, ale přímo obývací „Domu herce“. Dva, co se převalují a nemohou usnout. Za zdí je slyšet jednoznačné sténání sousedů.

Marija. Už mě z toho třeští hlava. Podle zákona má být od jedenácti noční klid!

Kolja. Mášo, zítra koupím špunty do uší.

Marija. Nemusíš mě oslovovat tím selským jménem!

Kolja (*s povzdechem*). Prosimtě, vždyť já mám taky selský jméno. Dáš si kafe?

Marija. Sem s ním.

Kolja zmizí za dveřmi.

Marija (*za ním*). A namažeš mi chlebiček?

Kolja. Namažu, namažu.

Marija (*hledí do stropu*). Jaká doba kamenná!

Kolja přichází s šálky i chlebičky, lehá si do postele. Jedí.

Marija (*s plnou pusou*). Proboha, jak ubohý. Copak jim to ještě nestačí?

Kolja. Třeba je to film.

Marija. No tak, poznám skutečnej zvuk. (*Žvýká*). Říkala jsem, že je to nejlepší sýr v Stockmannu!

Kolja. Sakra, jez opatrnějc! Už mě nebaví vytrépávat si z trenýrek tvoje drobky.

Marija. Nerejpej do mě. Jsou to moje drobky stejně tak jako i tvoje.

Kolja. Mám zapnout telku?

Marija. Ta telka už ti snad vysála všechnen mozek. Brzy ji pustím ze schodů! Radši ti přečtu sonet od Petrarce.

Kolja (*tiše*). Stejně nemám na výběr...

Marija recituje, Kolja jí.

Marija. Ó, jak se pohoršovala, když šašci...

Čtení Petrarce je neustále přerušováno těmi ne nijak dvousmyslnými zvuky.

Marija. Držte hubu, vy sráči! Já tady čtu Petrarce!

Kolja. Co tak hulákáš?

Marija. Hovada. Dobytci. Jen proto, že můžou, že...

Kolja. Lidi jako lidi.

Marija. Pokud by každé podporoval svou živočišnou podstatu, lidstvo by už dávno vymřelo. Neexistovala by žádná elektřina, knihy, internet, sýr ze Stockmannu, nakonec by nic takového nebylo!

Kolja. Ale no tak, tiše, tiše. Pojď sem, namasíruju ti hlavu.

Začíná masírovat.

Marija (*postupně se zklidňuje*). Všechny zásluhy velikánů jdou kvůli takovým do háje. Kvůli komu se, Koljo, Einstein tak snažil?

Kolja přikývne.

Marija. Kvůli komu se Tesla piplal se svým transformátorem?

Kolja přikyvuje a pokračuje s masáží.

Marija. Pro koho da Vinci, (*Přerušuje sama sebe*) tady mě ještě poškrabej, to je ono! Pro koho to svoje rogallo projektoval?

Kolja. Zdá se, že ztichli.

Marija. Dobře...

Zvuky začínají nanovo s předešlou intenzitou.

Marija. Co mlčíš? Řekni jim něco! Něco udělej! Seš chlap nebo ne?

Kolja (*přisouvá podnos s chlebičky*). Jez, ještě přinesu.

Marija. Jsem tak unavená z toho všeho zpátečnictví. Každé den za každým rohem – zpátečnictví. Kolik je na světě takových rohů, nad tím rozum zůstává stát!

Kolja. Nepůjdu se ve tři hodiny v noci vypořádat se sousedy!

Marija. To teda půjdeš. (*Zapřemýšlí se.*) Počkej, takže to jsou naši noví sousedí?

Kolja. Jo.

Marija. Proboha, zlatý časy se stařenkou! (*Křičuje se.*)

Kolja. Stařenky nejsou nesmrtelné.

Marija. Ať odpočívá v pokoji. Už jsi je viděl?

Kolja. Jo, když převáželi věci. Červenou pohovku.

Marija. Červená pohovka! Jaká sprost'árna!

Kolja. Normální gauč. Kvalitní.

Marija. Tak ty se jich ještě budeš zastávat?

Kolja. Mluvím o pohovce.

Ticho. Mlaskání.

Kolja. Pozval jsem je na návštěvu.

Marija (*upouští chlebiček*). Cooo?

Kolja. Na návštěvu jsem je pozval. Koneckonců jsou to naši sousedé tak co.

Marija. Co žes to právě řekl?

Kolja. Já. Pozval jsem. Je. Na návštěvu.

Marija. Pfff, no tak pojďme ještě pozvat Hitlera na čajíček.

Kolja. Říká se, že umřel.

Marija. No jooo. Vždyť to je zřejmě ten jedinej důvod, proč s náma nespí v posteli a, a, a...

Kolja. A nejí naše chlebičky.

Marija. Ten tvůj sarkasmus mě dostává. V mojí posteli pro sarkasmus není místo, jasný?

Vždycky, když se bavíme o něčem zásadním, přijdeš s tím svým zasraným sarkasmem. Co je to kruci za měšťáckej zvyk?

Kolja. Můj pradědeček sázel brambory. Můj dědeček sázel brambory a pracoval v továrně. Můj otec brambory jedl a pracoval v továrně. Se slovem „měšťáctví“ jsem se setkal jen v knize Gorkého. V páté třídě.

Marija. Koljo, nejde celý život strávit na ulici „Zárečná“. Každý tvoje druhý slovo s sebou vleče romanci proletariátu!

Kolja. To řekni těm, kteří se probouzí v šest hodin, abys pak mohla ležet na téhle posteli, zapnout tuhle lampičku a jíst, co jíš.

Marija (*odsouvá od sebe jídlo*). Zítřka řekneš, že se to ruší.

Kolja. Nic říkat nebudu.

Marija. Jak nebudeš? Chceš, aby ti bídáci seděli v naší kuchyni, pili z mýho, totiž našeho rodinnýho porcelánu a jedli naše moje jídlo?

Kolja. Ty to nechceš, tak jim to řekni. A vůbec, není to slušný.

Marija. Není slušný, aby idioti rodili další idioty, tohle není slušný. (*Mlčí.*) Máš mě aspoň trochu rád?

Kolja. Co to znamená „aspoň trochu“?

Marija. Ty jim závidíš.

Kolja. Komu jim?

Marija. Jim! JIM! (*Ukazuje na strop.*) Ty se mnou vážně nesdílíš mou filozofii.

Kolja. Poslouchej, pojďme spát.

Marija. Vždycky mě umlčuješ, když se snažím mluvit o něčem vážným.

Kolja. Jsou tři ráno!

Marija. Nikdy si se mnou nemůžeš normálně popovídat.

Kolja. A navíc přijde šéf na kontrolu.

Marija. Viš, nikdy nám nic nevyjde. Bylo to jasné už od prvního dne našeho manželství.

Kolja. A musím krejt Vadika. Protože jak byla zima, tak výkresy ani za hovno nedodělali, a já za ně jako vedoucí pracovní skupiny ručím, sakra.

Marija. Protože ideologický rozdíl jsou nejsilnější, chápeš? Existuje tolik příkladů, kdy spolu lidi z různých sociálních skupin žili šťastně, znám jich hodně a...

Kolja (*přerušuje*). Například kdo?

Marija. Spousta, spousta příkladů.

Kolja. Kdo konkrétně?

Marija. Už nevím, ale je jich dost.

Kolja. Pojď spát.

Marija. Brzo se naučím rozmlouvat s břízkama. Potom z břízek vyřežou pišťalky a ty světu poví o tom, co mám na duši.

Kolja. Tiše děti, kotě spí, ať ho nikdo nevzbudí. Kdo promluví, ten to kotě sní.

Uražené zamumlání. Oba se otočí ke své stěně. Mírné chrápání.

Marija (*po chvíli*). Sakra! Zapomněla jsem se podívat! (*Vytáhne zpod postele notebook, zapíná ho, něco tiskne*). Koljo, Koljo, slyšíš? Na webu píšou, že už nás jsou tři milióny dvě stě padesát tisíc na celé planetě.

Kolja. Zase jsi snědla kotě.

Marija (*dotčeně*). Cooo?

Vyhledávací řádek Google: sousedé z pekla ke stažení

Scéna v duchu „Nenápadný půvab buržoazie“. Kulatý stůl, spousta jídla. Jídlo je nevšední – složité a krásně aranžované.

Lena (*Mariji*). Jste šikulka, že děláte do umění. To já vim o umění uplný hovno. Snad možná jen sex art (*Směje se*). Max mě vzal jednou do opery, takové jako pro smetánku, raut a všechny tyhle věci. No a já jsem celý představení seděla, pozorovala ten ohromnej zlatej lustr a přemýšlela: kurva, to by bylo, kdyby se teď zřítíl na všechnu tu nádheru! Zřítíl se a roztříštil na tisíce kousků křišťálu. Všichni by tak zpanikařili...JO, tohle by bylo krásný! A ne ti chlápci v punčocháčích, kteří pištěj, jako by jim skřípli vejce.

Marija. Jdu zkontrolovat ravioli.

Marija odchází.

Lena. Řekla jsem snad něco?

Kolja. Ne, pohoda.

Lena. Tak fajn, jsem jen holka podezřívá.

Maxim. My máme operu rádi, ale výhradně moderní. Třeba tenkrát, když Šnur zpíval part ve “Velkém”, to bylo ono. To byla akce. Ale chodit poslouchat všechny ty středověký árie? To vůbec, na to bych musel bejt buzerant.

Lena. To on jen tak machruje. Ignorujte to. Já proti homosexuálům nic nemám. Buzík, víte co, to neznamena, že musí bejt na chapečky. Mimochodem, u nás máme sortiment pro teplouše a je to bomba! Kompletní řada produktů, řekla bych.

Kolja. Jste neobyčejná žena, Leno.

Lena. Pro vás klidně jen Zuchra.

Marija se vrací s obrovským talířem.

Marija. Tak tady jsou ravioli.

Lena. Kde berete tolik talentu?! Já jsem v životě nepřipravila ani míchaný vajíčka. Štve mě všechno to „ženská by měla stát u plotny“. Žena není nikomu nic dlužna. Emancipace, do prdele, přišla už dávno!

Lena slavnostně cinká lžičkou o talíř, Marija s hrůzou pozoruje talíř, potom schovává lžičku.

Marija. Mě vaření prostě baví.

Lena. To nebylo konkrétně na vás. Myslím to celkově. Jestli po tom srdce touží, dělej si, co chceš. Hlavní je, aby to bylo proto, že to chceš TY, a ne proto, že ti to vnutila společnost. Obrat'me list. Co myslíte, že mi všichni řekli, když jsem přišla se svým byznysem? Lenko, ty ses zbláznila, pro ženský není v podnikání místo. A to bylo tehdy, když se dozvěděli jen o samotným faktu podnikání! Když pak zjistili, CO to bude, odsuzovali to ještě víc. Taková ostuda! Lidi v Rusku si neuvědomují, že sex je stejná lidská potřeba jako třeba jídlo. Předstíraj, že mezi nohama nic nemaj, protože to jsou všichni nevzdělaní laici, kurva.

Maxim. Máte zvláštní hrnečky, takový matný s podivným tvarem. Takový jsem v Ikei neviděl.

Marija. To je babiččina sbírka biskvitového porcelánu.

Maxim. Biskvitového? To jako že se z něj jí sušenky? To slyším úplně poprvé.

Marija. Biskvitový znamená bez glazury, jasný?

Lena. Nemyslete si, že je to nevzdělanec. Nedávno začal navštěvovat kurz „Jak porozumět současnému umění“. Pomalinku se učí.

Kolja. Člověk by měl být především člověkem.

Marija (*podívá se na Kolju*). Ukažte, přinesu vám obyčejný hrnek, na jaký jste zvyklý.

Lena. Ale ne, bude pít z tohoto, neposere se.

Marija. Stejně ho přinesu.

Kolja. Sed', Máši. Všechno je v pohodě. Nehoň se.

Lena (*podívá se na Kolju*). No tak ho přineste.

Marija (*dívá se na Lenu*). I když co z toho mám? Jen ať si chlapec zvyká dobrým způsobům. Copak je mi líto porcelánu? (*Směje se, kouká na Lenu*).

Maxim. Tak bude větší sranda!

Marija. Pojd'me jíst, stydne nám to. Tohle se jí teplé.

Maxim. Vy jste taková, víte, pretty...taková jako...adorable. Na ženu v domácnosti jste pretty adorable. Měl jsem tetu hospodyňku, ta strávila celý život v zástěře. Stačil jeden pohled a dál nemusíš hádat, jak probíhal den – tady zelí od boršče, tam skvrny od kompotu...

Kolja. Proč všechna ta cizí slovíčka, Maxi? Je to protivný.

Maxim. Komu je to protivný?

Kolja. Uchu je to protivný.

Marija. A kdo vám vůbec řekl, že jsem žena v domácnosti?

Lena. Nedávej mu ravioli – nechej ho lichotit.

Leně zvoní telefon.

Lena. Juk! Juk! Min karšy. Miňa kičke sigezdä šaltarygyzčy. Miňa kičke sigezdä šaltarygyzčy, do prdele! Nerozumíš rusky? Min buldyrmyjm, kurva! *(Po rozhovoru, všem.)* Promiňte. Noví dodavatelé, Tataři, jsou to tupci. Rozpoznat dildo od připínacího penisu není věda!

Marija. U nás doma se takhle nevyjadř...

Kolja *(přerušuje)*. Stydne ti punč!

Marija. Přesně! *(Odbíhá)*.

Lena. Punč?

Kolja. Jo, jako u Felliniho ve filmu.

Lena. U Felliniho? To je ten, co natáčel nahý holky?

Kolja. To jsem neviděl.

Maxim. Je to něco alkoholického a horkého. Nebo teplého... Taková zvláštní večere...

Kolja. V čem zvláštní?

Maxim. No, jak myslíte, že budou vypadat hostiny mé generace?

Kolja. Já nejsem tak starej, nemusíš mně vykat.

Lena *(Koljovi)*. Ted' se moc omlouvám, ale on často i u mě přejde na vykání, dovedeš si to představit?

Maxim. No tak u vás je to všechno jasné. Moje mamka se schází s kámoškama a zpívají. Nachystají kastrol vlašáku, koupí vodku a potom všechny zpívají Čerešničky, takovou tu slovenskou: „Čerešničky, čerešničky, čerešne, vy ste sa mi rozsypali po ceste, kto vás nájde, nech vás pozbiera, ja som mala včera večer frajera“ nebo tak nějak...

Lena (*Koljovi*). A představ si, že tohle říká přímo přede mnou. (*Přejela si rukou po obočí*). Takže si myslíš, že tohle je i můj případ, jo, Maxi?

Maxim. Ale jak se budem scházet MY? Plnej stůl už máme: chipsy „Lays“, cola teče proudem, hora popcornu, moře „jagy“, no teda myslím ten drink „Jaguár“...Ale co budem zpívat? Uplně jsem si představil, jak sedíme všichni spolu a zřetelně spustíme: „Ruky hore, kdo kalí jako zombie! Ruky hore, kdo nejde rozbít! Raz, dva, tři jedeme bomby!“

Lena. Teda ty seš koumák.

Přihází Marija s punčem. Staví ho na stůl, podpaluje.

Marija (*spokojena s výsledkem*). Jako u Felliniho ve filmu.

Kolja významně pokyvuje na Lenu. Všichni koukají do ohně, mlčí.

Maxim. Můžu si ohřát ruce jak u táboráku? (*Natahuje ruku k ohni, odtahuje*). Au! (*Fouká si prst*).

Lena. Pff, takovej okamžik pokazit.

Kolja. Do ohně se dá zírat celou věčnost.

Marija. Má to ale jeden minus: některý vrací ke kořenům.

Kolja. Pojd'me si připít na nové sousedy! (*Rozlívá punč do sklenic*).

Maxim. Na nové sousedy!

Lena. Na nás, ahoj!

Všichni pozvedávají své sklenky, Maxim sráží loktem ze stolu porcelánový šálek, ten se samo sebou rozbíjí.

Lena. Nic hroznýho, koupíme vámovej porcelán. Dvě sady. Nebo tři. Podle vašeho výběru.

Maxim (*vrhá se na sbírání střepů*). Sakra, moc se omlouvám. Promiňte. Kruci, cítím se tak trapně.

Marija. To nic.

Kolja. Vždyť je to hloupost, myslím ty šálky. Svět se nezboří, ne?

Maxim. Sakryš, promiňte mi to. Všechno to posbírám.

Lena. Ále, vždyť se nic nestalo.

Marija (*prudce vstane od stolu*). Jak jako nic se nestalo?! Takže se do prdele nic nestalo, jo?

Kolja. Mášo, ty přece nemluvíš sprostě!

Marija. Drž hubu ti říkám. Vůbec nezačínej.

Kolja. Radši byste měli jít. Dneska vysílali, že je magnetická bouře a není nejlepší večer na setkání. No a Máša, víte...ona je velmi citlivá a...

Lena. Maxi, odcházíme.

Maxim (*soustředěně sbírá střepy*). Hned, jen to dosbírám.

Marija (*Leně*). Stát! Kam jdeš?!

Lena. To je na mě?

Marija. Jo, na tebe.

Kolja. Jsme přece sousedé, no tak...

Marija a Lena (*jednohlasně*). Sklapni!

Kolja si sedá ke stolu a začíná nervózně jíst. Maxim se soustředí na sbírání střepů.

Marija. To seš celá ty, taková perfektní. Nakráčíš si do mojí kuchyně jíst moje ravioli z našeho rodinného porcelánu, přijdeš do tohoto rodinného hnízdečka, který jsem tolik let budovala...

Kolja. Kde máme sůl? Skočím pro ni.

Marija (*pokračuje, nevšímaje si přítomnosti mužů*). Přijdeš a propaguješ své zpátečnický hodnoty, vytahuješ se, jak seš úžasná, pyšniš se tím, co máš v kalhotkách, taháš s sebou svého chlapečka-podržtašku a dokonce jsi vybudovala hotovou říši pro takový další šílence!

Lena. Nezírej na mě, jak kdybych ti dlužila sto rublů! Tak jsme rozbili hrnek, no a co! Tys rozbila manželovi celej život, soudě podle jeho zakřiknutýho ksichtu!

Kolja. Já tady sedím a všechno slyším.

Marija s Lenou si vyměňují pohledy, koukají na Kolju. Pak zase jedna na druhou.

Lena. Já lidem přináším radost, štěstí! Víš, jak za mnou dolezaj? Já je zachraňuju od samoty! Jsem první pomoc, chápeš? A co můžeš lidstvu nabídnout ty?

Marija. Je zbytečný něco vysvětlovat. Mluvíš cizí řečí!

Lena. To jsou kecy! Nekoukej na mě jako na nějakou kšeftářku, ty hvězdo! Takových jako ty je hromada!

Marija. No děleeej, jen to řekni, ty chudinko!

Kolja se vrací. Bez soli. Vidí nijak se neměníci situaci, která se ještě víc vyhrocuje. Marija mu nařizuje, aby se okamžitě posadil. Kolja si sedá.

Lena. Obklopila ses křesilkama a pohárkama, hraješ si na carevnu nebeskou? Takový jako ty my známe – princezny co nekakaj! Šťastní se o zbabělce nestaraj, milá zlatá, to si pamatuj!

Maxim (vylézá zpod stolu se střepy na dlani). Kam s těma střepama?

Kolja. Jen je tady polož.

Vyhledávací řádek Google: jaký má bouřka vliv na člověka

Ložnice. Noční bouřka. Hromy burácí, blyská se. Marija se přikrčila pod deku, polonahý a mokrý Kolja sedí na okraji postele a ždímá oblečení.

Marija. Bojím se.

Kolja. Dneska jsem jel s Lenou ve výtahu. Mlčel jsem jak trapák a přemejšlel nad tím, proč bydlíme ve 20. patře, a ne v přízemí.

Marija. Když jsem byla malá, k sousedům vletěl oknem kulovej blesk. Celou rodinu popálil.

Kolja. Okno je zavřený. (Zapřemýšlel se.) No jo, okno je zavřený. Je tady dusno, sakra. Pootevřeme trochu.

Marija. Ne, neotvírej!

Kolja (jde ke dveřím). Tak dveře.

Marija. Ani dveře! Víš přece, že nemůžu nic dělat, když jsou otevřený dveře.

Kolja. Vždyť nic neděláš.

Marija. Bojím se. (Mlčí.) A co se stane, když blesk udeří do domu?

Kolja. Nic se nestane.

Marija. Ale jo, něco se přece stane!

Kolja. Máme hromosvody.

Marija. Víš, nikdy jsem to nikomu nevyprávěla, ale když je mi trapně, nebo na mě někdo civí, dělám jako že telefonuju. Jak blbka. Že jsem tak zaneprázdněná, že je mně jedno, co se děje okolo.

Kolja. To dělaj všichni.

Marija. Ne, všichni ne!

Zvoní telefon.

Marija (*trhne sebou*). A když zvoní telefon a mně se nechce odpovídat, tak vypnu zvuk a dělám, že neslyším.

Telefon přestává zvonit.

Kolja. To taky dělaj všichni.

Marija. Ne, všichni ne!

Kolja. Když nevíš co by, dej si čaj. (*Nalévá čaj do hrníčků, které stojí na nočním stolku, hrníčky zacinkají*).

Marija. Proč cinkáš? Necinkej! Jako by nestačilo, že je bouřka. (*Zamyslí se*). Obejmi mě.

Kolja jaksí neohrabaně obejmě Mariju.

Marija. Normálně mě obejmi.

Kolja. Takhle? (*Chytne Mariju za zadek a silou přitáhne k sobě*).

Marija. Dej ty ruce pryč.

Kolja. Mášo.

Marija. Dej ty ruce pryč, povídám!

Kolja. Mášo, co se zase stalo, co? Zas jsem nepostřehl, co se stalo.

(Nepřestává Mášu objímat).

Marija. Sundej ze mě ty pracky, dobytku pitomej. Pust'!

Kolja. Nepustím. Takhle by to správně mělo bejt.

Marija. Myslím to sakra vážně! Pust'!

Kolja se snaží sundat Mariji oblečení.

Říkám pust' mě!

Kolja těžce oddychuje.

Jdi ode mě pryč! Jdi do prdele! Smrdíš čoklem.

Kolja. Protože takhle by to správně mělo bejt.

Marija. Co to s tebou je? Koljo, seš to vůbec ty? Koukni se na mě, koukni se na mě, Koljo! *(Pláče).*

Kolja *(mírněji).* Mášo, co děláš? To já jen tak, Mášo! Co je? No taaak, Mášo, to já jen tak.

Marija. Ten sviňák mě pořád znásilňoval. A byl cejtit psem. V kuchyni. Když jsem mu připravovala rybí piroh. Jedl výhradně rybí pirohy. Pět let po sobě jeden a ten samej.

Kolja. Máši, to stačí.

Marija. A on mi sakra vždycky říkal, že na to má ze zákona právo. On že je manžel a já jeho žena. A šukat svou ženu přece není zločin.

Kolja. Tohle všechno už jsem slyšel!

Marija. Samozřejmě, v televizi o tom každé den mluví že.

Kolja. Co jsem provedl hernajs?

Marija. Myslela jsem, že to máme nastejno, Koljo. Jenže ty seš vlkodlak. Někde v té svojí hlavě si myslíš, že jsem zvrácená. Že všichni jako jsem já jsou zvrácení. Ne, nepřerušuj mě, je to pochopitelný.

Kolja. Já jen...

Marija. Koljo, dám ti všechny jeho peníze, chceš? Jen se mě nedotýkej. Nesahej na mě. Spi vedle, ale nesahej na mě. Slyšíš, Koljo? Přepíšu na tebe byt, co ty na to?

Kolja. Není ti zima? Zabalím ti nohy.

Marija. Jestli to tak potřebuješ, jdi ven a sežeň si prostitutku. Máš moje svolení. Chceš? Chceš? Proč nic neříkáš? Proč mlčíš jak imbecil?

Kolja. Protože tě to no. Miluju.

Vyhledávací řádek Google: jak žít po nevěře

Byt Leny. Kuchyň.

Lena. Ohřeju pirožky, dáš si?

Kolja. Nedám, nejspíš už půjdu.

Lena. Už jsem je ohřála, dělej žvejkej, nebudu to vyhazovat.

Kolja jí, mlčí.

Kolja. Vaříš dobře.

Lena. Jak říkávala moje mamka, co – darovanému koni na zuby nekoukej. Ta tvoje vyváří jak v restauraci.

Kolja. Taky že to objednává v restauraci.

Lena. Probohaaaa! Takže to všechno bylo jen tak naoko? Žádný ravioli, ale divadýlko! Počkej, a co ten punč?

Kolja. Tenhle figl dělá na nový hosty pokaždé.

Lena (*směje se*). Takže ona není taková ženuška, jak by se mohlo zdát! (*Podívá se na hodinky*). Jedna hodina! Projebala jsem celou práci. (*Směje se*.)

Kolja jí.

Lena (*upřímně se rozchechtá*). Projebala práci! Fakticky projebala!

Kolja jí.

Lena. Proč se nesměješ? Tobě to nepřijde vtipný?

Kolja. Za chvílku mně začíná směna.

Lena. Jednou mně takhle jeden taky ráno říká: Jdu, beze mě v práci neotevřou. A pak se ukázalo, že pracuje v hotelu “Metropol” jako vrátnej. (*Směje se*). Dokud to nesníš, tak nikam nesmíš! Zatím ses v tom jen povrtal.

Kolja. Máš v koupelně zrcadlo?

Lena. Vždyt’s tam byl. Proč vlastně?

Kolja. Jen tak.

Lena (*vytáhne kapesní*). Tady máš.

Kolja kouká do zrcátka.

Achjo, ty seš taky blázen. My všichni jsme. Napadlo mě něco zvláštního.

Kolja kouká do zrcátka.

Lena. Cos tam tak zkoumáš? Seš jak ženská. *(Bere si zrcátko, kouká na sebe.)* Takže ten nápad je...

Kolja jí.

Co je, tebe to nezajímá?

Kolja. Půjdu.

Lena. Nepřerušuj mě. Když jsem byla s klukem poprvé, úplně jsem ztratila hlavu. No jo, protože všichni do mě pořád jen hustili, že sex je v životě to nejdůležitější. A běda, jestli nejseš stejného názoru! Seš podčlověk, larva.

Kolja *(otáčí knoflíkem rádia na stole).* Ty posloucháš rádio? To už dneska nikdo nedělá.

Lena. Dneska už se lidi neposlouchaj ani navzájem, ty debile! Poslouchals mě teď? Povídám ti o svém nápadu, ale posloucháš mě vůbec?

Kolja. Máš tady v kuchyni hodně červené barvy. No vlastně, máš to tady všechno červený!

Lena. Nelíbí? Červená vyvolává agresi. A co bysme si počali bez agrese?

Kolja. A tos vyčetla kde?

Lena. Nikdy jsem nic nečetla, Koljenko.

Kolja. Cos to právě řekla?

Lena. Jak co jsem právě řekla? Nečetla, říkám, ni-kdy.

Kolja. Ne, jaks mě to oslovila?!

Lena. Koljenko. Koljenko! Co je, copak nejsi Koljenka? *(Směje se.)*

Kolja. Běž do prdele.

Lena. Dojez to a vystřel. Zase se tady objevíš, věř tomu. Svět se točí okolo sexu, pokud ti to ještě nedošlo.

Kolja. Běž do prdele.

Lena. Sama jsem si to uvědomila teprve nedávno, Koljenko. *(Mlčí).* Jak říkal můj kolega, se kterým jsme přijeli z Kazachstánu a on tady pak obchodoval s bačkorama na trhu. Protože měřil

jen metr padesát a byl plešatej, holky ho odmítaly a říkaly mu Muchtar. Na to on nafoukaně vykřikoval: „To je proto, protože do Ruska už přišla sexuální revoluce!“.

Vyhledávací řádek Google: je mi smutno, pomozte

Dva páry nohou trčí zpod postele.

Marija. Našels?

Maxim. Hledám!

Marija. To bych ti radila!

Maxim. Možná se to někam zakutálelo.

Marija. Kam?! Parkety za dva tácy, deska na desku.

Maxim. Hele a je to vůbec tak důležitý?

Marija. Jasně, že je to důležitý!

Maxim. Řekneš, žes to ztratila v bazénu. Chodíš plavat?

Marija. Mám strach z vody.

Maxim. Tak řekneš, žeee...

Marija. No co, kdo říká, že je to tak důležitý?

Maxim. Tys to řekla.

Marija. Jsem blbá, neposlouchej mě.

Maxim. Blbá?

Marija. To ale můžu říkat jen já! Ty ne!

Maxim. Já ne.

Marija. Ani si toho nevšimne. Když v ložnici vyměním obraz, tak si toho taky nevšimne.

Maxim. Ty vyměňuješ obrazy?

Marija. Je to moje profese. Minulej týden byly astry, abstraktní malba. Zneklidňující astry. Spousta žluté. Neposedný, opilý astry.

Maxim. Já mám radši karafiáty. Jako když jsem byl malej. Pugét karafiátů v novinách na každé svátek. A potom celý ruce černý od inkoustu.

Marija. Tenhle týden máme městský zátiší. Modrý dlažební kostky. Studený. Modrý. Mrtvý.

Maxim. Nemohlo se to zakutálet pod koberec?

Marija. Dokážeš rozeznat astry od dlažebních kostek?

Maxim. V životě jo, ale na obraze nevim.

Marija. Ty seš mladej, ještě máš naději.

Maxim. Poslouchej, mohl bych u tebe někdy přespat?

Marija. A Kolju dám kam?

Maxim. Sama jsi říkala, že je věčně v továrně.

Marija. Přes noc jen občas. *(Pauza)*. Pravda, v poslední době je to častěji než jen občas.

Maxim. Fakt by mi to bodlo.

Marija. Možná si objednáš nový, co myslíš?

Maxim. Děkala by to každé den. Jsem jak nějaký maratonec sakra, chápeš? Už je mně z jejího těla nanic. Obecně je mně z ženských těl nanic.

Marija *(vylézá zpod postele, oblečená)*. Tak proč jsi sem přišel?

Maxim *(také vylézá zpod postele, oblečený)*. Pokecat.

Marija. Blbče. A já myslela, že sis přišel zašukat.

Maxim. Proč jsi mě pustila?

Marija. Pomsta. *(Pauza)*. A co ty, seš s ní kvůli penězům?

Maxim *(pohoršeně)*. Jak kvůli penězům?

Marija. Já tě chápu.

Maxim. Ne, nejsem s ní kvůli penězům. Prostě proto, jakože jo, mám babu. Kvůli otázkám typu: chodíš s někým? Tak proto. Kvůli mámě a taky kvůli klukům.

Marija. A kvůli sobě? (*Pauza*). Myslela jsem si, že seš mladej a šťastnej. Že všichni mladí jsou šťastní. Pracuješ aspoň?

Maxim. Dělán hlídače za třicet.

Marija. Co hlídáš?

Maxim. Tak různě...

Marija. Co sklápíš oči? Ty lžeš, nepracuješ!

Maxim. Ale jo...pracuju...zkrátka hlídám umění.

Marija. Umění?

Maxim. Taková galerie na Bažové.

Marija. Bože můj, vždyť tam je celá kolekce Macury! Tak co to tak odsuzuješ?

Maxim. No, sedím v sále, kde je taková socha.

Marija. A?

Maxim. No, jak to říct...No ve skutečnosti je to samozřejmě socha, ale jinak totální blbost. Stojí tam jakési obrovské borce s neruskýma očima, jak v komiksech, stojí a to...No vždyť víš.

Marija. Co?

Maxim. No ty se vyznáš v umění, ne já!

Marija. Copak nemůžeš ani normálně popsat sochu?

Maxim. Nooo...zkrátka si ho honí.

Marija (*směje se*). Ejakuluje? (*Směje se*).

Maxim. No ne, přijde ti tohle normální? Normální?! Kámošům musím říkat, že hlídám banku. Protože hlídat banku je normální! Ale ne nějakýho japonskýho onanistu.

Marija. Chudáčku.

Maxim. Můžu na tebe mít jednu netaktní otázku?

Marija. Jen do toho...

Maxim. To seš pořád taková hrdopýška?

Marija. Co znamená „hrdopýška“?

Maxim. No hrdopýška! To říkávala máma. Taková jako nafnřená.

Marija. Já že jsem nafnřená?

Maxim. Jo, seš.

Marija. Vís ty co? Padej odsud, jestli jsem nafnřená. A kámošku si běž taky hledat jinam.

Maxim. Co to tady máš?

Marija. Kde? Mám rozmazanou řasenku?

Maxim. Nene, tady. (*Ukazuje na skvrnu na její ruce*).

Marija. Tak už běž dom. Moc se ptáš.

Maxim. Bije tě nebo co?

Marija upřeně hledí na Maxima, mlčí.

Marija. A ty seš vždycky tak přímočarej jako pražec?

Maxim. Ne. Tak co?

Marija opět upřeně hledí na Maxima a mlčí.

Marija. Jednou za měsíc mi zavolá, ožralej. Někdy i častěji. Obzvlášť na jaře, to přímo magoří. Volá a říká, že přijede. Že přijede a všechno si se mnou vyřídí. Přímo takhle to říká: „ted' přijedu a všechno si s tebou vyřídím“.

Maxim. Kolja?

Marija. Blbečku. Viděls Kolju? To není chlap, ale flanelová košile.

Maxim. Jak to myslíš?

Marija. Co já vím! To mě jen tak napadlo. No, a tak mně volá prostě...

Maxim. A co ty?

Marija. No... co by...

Vyhledávací řádek Google: pust mě prosím

Marija. Vypadni odsud.

Muž. Cos to řekla?! Nalij mi čaj, mám sucho v krku.

Marija. Běž a nalij si. Zapomněls, kde je kuchyně?

Muž. Nemáš piroh?

Marija. Nevařím.

Muž. Ptám se, jestli máš rybí piroh?

Marija. Říkám, že nevařím!

Muž. Ty vole, tys přestavěla obývací? Je líp vidět obzor, jak je gauč zprava.

Marija. Potkáme se u mě v galerii v pět.

Muž. Poslouchej! Mluvím s tebou!

Marija. Proč bys koukal na obzor?

Muž. Západ slunce – je to krásný. Nejde o lidi. Miluju přírodu, ta není tak...to no...dotěrná!

Marija. Zato tebe příroda moc nemiluje.

Muž. Pojd'me si to dát ještě jednou.

Marija. Nejsem tvoje tělocvična.

Muž. V jakém smyslu tělocvična?

Marija. Hovado zabeďněný.

Muž (*chytí Mariju za zápěstí, kroutí jí rukou*). Cos to právě řekla? Zopakuj to!

Marija. Sluší ti, když máš pěšinku napravo. Máš to hezky ostříhaný. Už to tak nos pořád.

Muž (*pouští Mariju*). Fakt, jo? No hlavně, ty jo, ve spěchu jsem zašel k jakési Pensylvánci nebo co. Ptám se jí, jestli má nějaký pánskej specialista volno. A ta kráva na mě: my jsme univerzální! Univerzální, představ si! Tak jsem si říkal, že mě ostříhá na mnicha - a že si budu muset koupit soupravu kuteň. (*Řehta se*).

Marija. Mám ráda tvoje historky.

Muž (*plive na ruku a uhlazuje si pěšinku*). Co, jsem dobrej vypravěč?

Marija (*křičí*). Vypadni!

Muž (*pomalů jde k Marii*). Seš nějaká drzá. Když jsme byli svoji, taks taková nebejvala.

Marija. Nepřiblížuj se ke mně, budu křičet.

Muž. Když jsme byli svoji, bylas poslušná a krotká jako beránek.

Marija. Myslím to vážně. Budu křičet.

Muž (*směje se*). Nooo, ještě pětkrát mě varuj.

Chytí Mariju za hlavu, přitáhne ji k sobě. Marija zaučí.

Bud' ticho.

Rozepne si kalhoty. Marija si tiše klekne na kolena, Muž zatahuje závěsy a zhasíná světlo.

Muž. No pojd', holka, za mámu, za tátu. Za byt. Bud' aktivnější. Dokud ti síly stačí. Dej do toho všechno. Dávej, dokud nebudu.

Rozsvítí se světlo, Muž hrubě odstrčí Mariju, sedá si na pohovku.

Marija. Možná se mi to všechno jen zdálo. Říká se, že přes den se spat nemá, že tě bude bolet hlava.

Muž. Nějak jsem se znavil. Přímo ušoustal...

Marija. Rozhodně zdálo.

Muž (*na nočním stolku vidí notebook, otevírá ho*). Zkontroluju si u tebe poštu, ano drahá? (*Ťuká do klávesnice*). Co to máš otevřenýho ve Wikipedii? No teda, ty vole. Asexuálové. (*Čte*). Lidé, kteří nechtějí prožívat sexuální rozkoše a dobrovolně se zdržují sexu, propagují platonické vztahy. (*Směje se*). Mášo, co to má bejt? Asexuálové, no do prdele! Tak jednou týdně se nepočítá, ne? To mě poser, asexuálové! Podívejme! Co se to s tebou stalo, Máško?! (*Směje se*). Co to do tebe vjelo, ty náno pitomá? (*Směje se*). A hele, tady je ještě fórum... (*Předčítá z monitoru*). Neustále žertuje o sexu. Říkám mu: nech toho, není to sranda! (*Směje se*).

Vyhledávací řádek Google: sex není důvod ke známosti

Všichni hrdinové sedí na židlích jako na čtené zkoušce. A stejně jako na čtené zkoušce předčítají z listu.

Lena. Neustále vtípkuje o sexu. Říkám mu: nech toho, není to sranda! No ale stejně vtípkuje, a nikdy to není vtípné. Péro mu stojí dvě minuty a hned se udělá. Přesto vtípkuje. A tak je to prosím pokaždé.

Kolja. Byl jsem mladý a spával s ženami ze soucitu. Nebo to byla nenáročnost, blbec aby se v tom vyznal... Slepice z podniku dokonce stávaly fronty. Co se mi ale líbí vyzrálé ženy, je sláva pryč. Balí mě tetka za tetkou s drdolem, co voněj „červenou Moskvou“ jak maminy, k těm se hodí. Jenže já je nemůžu odepsat jak v tom vtipu „šukám a brečím“. Jsou to takové chudinky, kterým nikdo nedá, takže já jsem taková humanitární pomoc. Po svatbě to polevilo. Ukážeš prsten a ony utečou.

Marija. Pokaždé, když se udělám, brečím. Nemůžu s tím dělat nic, brečím jak osmiletá káča nad první čtyřkou. Chlapi to nikdy nepochopí. Hned začnou: „udělal jsem něco špatně?“. Ty idiote, s tímhle nemáš vůbec nic společnýho! Prostě pocit sounáležitosti s prostorem se náhle mění na pocit, jako by všechno dobro zmizelo ze světa.

Maxim. Jednou jsme se s klukama namazali a najali si kočku. Takovou typickou: obarvenou holku s akné. A tak jsme se do toho dali. No, jenže nakonec jsem se neudělal na tu holku, ale na kámoše. Ten si toho bohudík nevšiml, jak byl nadranej. Teď už se jen snažím nemyslet na to. Někdy se mi zdá, že se v podstatě snažím nemyslet vůbec.

Marija. Ještě jsem nepotkala nikoho, kdo by dokázal mluvit o sexu slušně. Pro mě je tohle téma absolutně tabu. Stejně jako fotbal a politika. K fotbalu nemám co dodat a politika smrdí malérem. A sex je sprostárna. Proto není od věci bavit se o počasí, umění a jídle.

Lena. Jsem tolerantní občanka, ale kruci, někdy dokonce ani já nerozumím všem těm věcem dnešní doby. Včera jsem šla do školních potřeb pro notýsek, při placení koukám, že ve výloze je cosi. Tak na to zaostřím... mezi gumami a deníky je políčka s prezervativy a na každém je napsáno: „můj první kondom“. To jsem prostě nepochopila. Co to má ksakru bejt, lidi?

Kolja. Je to zvláštní pocit, když spíš vedle milované osoby, a nemůžeš usnout. Převaluješ se a převaluješ. Tak ji obejmeš, přitulíš se. Nepohodlný. Kurevsky nepohodlný. No a jednou jsem pochopil, proč tomu tak sakra vlastně je. My všichni jsme samotáři a sami taky zemřeme. Kdepak nějaká možnost splynout s někým, stát se jedním organismem. Můžeš být blízko, dýchat jí na zátylek, ale přesto cítíš, že tohle je tvoje tělo, a to druhý cizí.

Marija. V románu Černyševského žili ve třech. Bydleli spolu. Jednou byla s tím a podruhé zase s druhým. To se čte ve škole, každý si to pamatuje. Nic takového.

Maxim. Už v sexu samotným je úděl násilí, není to tak? Tak nějak si podřizuješ toho druhého, jako subjekt pro řešení svých sexuálních úloh. Nebo jak to říct. No, a orgasmus – ten je taky

bolestivej. Všichni maniaci byli posedlí sexem, to je známá věc. Ale vzrušovaly je jen podivný věci, s tím se nedá nic dělat. Takovej je život.

Marija. V dětství jsem se sama odpanila. Okurkou. Ve vaně. Navlíkla jsem na ni kondom a strčila do sebe. Hrozně to bolelo. No ale přetrpěla jsem to. Prostě jsem nechtěla být něčí. Holky ve škole říkaly, že dítě bude vždycky podobný na toho prvního. Na tvýho prvního. A že na to nikdy nezapomeneš a že to, jak jsi byla připravena o panenství, bude pořád tak nějak s tebou. A že tomu prvnímu člověku budeš vždycky dokonce na nějaké fyzické úrovni patřit. Ale já chtěla být jen svoje. Sama sobě dobrá. Tak jsem to udělala a vůbec nelituju.

Maxim. Ještě teď se klepu, když na to vzpomínám. Přišel jsem k ní domů, zul si boty, šel do pokoje. A tam ona. Roztažená na posteli a okolo ní ležely plátky růží. Jenže ty plátky růží vypadaly spíš jako nějaký hovno zbarvený do červena, jako nějaký smradlavý slupky. A ještě vedle postavila takový malý svíčky. Vešel jsem dovnitř, i když bych se nejradši otočil na patě a odešel, a ona na mě kouká jak žába a povídá: „tohle bude nejvášnivější noc v tvým životě“. V ten moment jedna svíčka sjela z deky a začalo hořet. Ta kráva si ničeho nevšimla a pořád mluvila: deka hoří, já stojím ve dveřích...No zkrátka jsem utekl. Na poslední chvíli se ve mně hnulo svědomí, takže jsem se vrátil a pomohl jí všechno uhasit.

Kolja. Nikdy jsem za sex neplatil. Ani jednou. Pravda, během studií jsem procházel takovým divným obdobím. S žádnou holkou jsem nebyl schopnej komunikovat normálně. S každou jsem si to představoval. Jak bych to řekl, nebyl jsem žádný hormonální psychouš, jen mi TO prostě přišlo jako jedinej přijatelný způsob normálního rozhovoru. Běžného rozhovoru, kdy si lidi vyměňují zvuky a slova, jsem se nedokázal zúčastnit. Vypadl jsem ze situace, chtěl jsem se dostat k tomu člověku, ale překážely mi slova. Les slov, ve kterým jsem se ztrácel. Jen tak mlčet taky nešlo, dlužíš jim odpověď. Řekly ti stovky vět a tys musel nějak odpovědět, protože jinak bys byl za vola.

Lena. Když mně bylo patnáct, byla jsem malý vypasený prase. V šestnácti se toho taky moc nezměnilo. Myslela jsem si, že umřu jako stará panna. Říkala jsem si – ať je to kdokoliv! Pak jsem se dala na půl roku na herák a začala chodit s každým. Ale chodit jako chodit. Ne po ulici, ale v tom druhým smyslu slova.

Vyhledávací řádek Google: co mám prosím dělat, aby mi bylo odpuštěno

Ložnice, Kolja a Marija se dívají na červený obraz, na obraze – červená postel s červenou skvrnou ve středu kompozice.

Marija. Taky nic necítím.

Kolja. Byl jsem si jistej, že jo. Zamysli se pečlivě, Mášo.

Marija. Ne, vůbec nic necítím. Absolutně.

Kolja. Tak proč teda tohle všechno kupuješ? Vždyť je to tolik peněz.

Marija. Zbláznila jsem se, ještě dneska se mi to líbilo...Ne, dokonce ani vyslovit to nemůžu.

Kolja. Četl jsem na internetu, že pocit viny člověka ničí. Pocit viny – to je jako když nasypeš písek do čerstvě promazanýho stroje.

Marija. Nene, tohle přiznat nemůžu. Zabij mě, ale nejde to.

Kolja. Kdysi jsi mi dala takovou knížku, kde bylo napsaný, že zabít je možný jenom z velký lásky.

Marija. Tak tu knížku spálíme.

Kolja. Ty ses zbláznila! Pálit knížku.

Marija. Jo, zbláznila. Dneska se mi to nějak zalíbilo!

Kolja. Vždyť jsi mi ji sama dala.

Marija. Jo, na podpal.

Kolja. Nikdy nepoznám, kdy si děláš srandu a kdy ne.

Marija. Můžeš bejt chvíli zticha?

Kolja. Můžu.

Marija. Tak buď prosím zticha.

Kolja. Už mlčím.

Marija. Ne, nemlčíš!

Kolja. Mlčím. (*Pauza*). Jo, mlčím!

Mlčení.

Marija. Libily se mi břízy na Vajnerové ulici.

Kolja. Na Vajnerové jsou jen topoly. Tam dál jsou pak jabloně, ale to už je Radiščeva.

Marija. Jiný břízy. Na obraze. Černobílá čmáranice. Takovej kýč, víš?

Kolja. No tak je koupíme.

Marija. Ne, Koljo!

Kolja. Proč ne? Kupme je!

Marija. Ty to nechápeš!

Kolja. No samozřejmě, že ne...Jsem chlap jako jen tak pro srandu králíkům. Chodím makat, vařím jídlo, platím účty...

Marija. Nerozumíš tomu, je to vrchol nevkus. Svědčí to o tom, že mám přišernej vkus.

Kolja. To jsem si uvědomil už dávno. Už když jsi jedla zavařeninu s rybou.

Marija. To je něco jinýho!

Kolja (*s úšklebkem*). No jasně.

Marija. Ve skutečnosti se prostě stydím, je mi trapný přiznat, že se mi líbí.

Marija se přikrčí.

Kolja. Co, zase je ti špatně?

Marija. Z tebe je mi špatně! Je mi na zvracení z tvoují bezmoci!

Kolja. Za ty ostatní ses nestyděla.

Marija. Za ostatní? A ty snad jo?

Kolja. Ne. Osvobodil jsem se.

Marija. Nesnaž se mě rozesmát. Prostě jsi propadl sexu.

Kolja. Ze začátku jo, potom jsem se osvobodil.

Marija. Sex je jako náboženství. Stal ses věřícím a já nemám ráda fanatiky.

Kolja. Chceš-li, mojí vírou jsi byla ty.

Marija. Umiš hezky mluvit.

Kolja. Ale teď jsem ateista.

Marija. Víš, proč jsem si tě vybrala? Táta byl vždycky šílenej profesor, mizel po nocích, byl schopnej jít s odpadkama vrátit se za týden. Tak do mě máma hustila: neobklopuj se takovými zvláštními lidmi, Mášo. Zvláštní lidé bývají špatní. Nevíš, co od nich můžeš čekat. Nepotřebuješ intelektuály, umělce, básníky nebo jiné darebáky. Najdi si spolehlivého. Spolehlivého a obyčejného. Tak jsem si ho našla. První – král devadesátek, dealer, alfa samec. A pak ty – spolehlivej trouba. Ideální varianta, chápeš?

Kolja. Mám ti říct, jak to bylo u nás?

Marija. Nezajímá mě to.

Ticho.

Marija. No tak řekni...

Kolja. Zezačátku jsem si nevěřil. Propustil jsem Vadíka, hodně pije, a to má doma ženu a tři děti. Věděl jsem, že jim tím nijak nepomůžu, ale přesto jsem ho propustil. No a pak se vracím domů, vlezu do výtahu a nevím proč zmáčknu na dvacátý první. Pomyslel jsem si, jakej jsem cvok, jak jsem musel bejt mimo, že jsem stiskl tohle tlačítko. A hned mně to došlo. Udělal jsem to schválně, potřeboval jsem to nějak ventilovat, s někým si pokecat. Pak, když už bylo po všem, bylo mně tak mizerně, že jsem si řekl: to bylo naposledy.

Marija. Poslyš, co myslíš tím: “když už bylo po všem”?

Kolja. Pak jsem zašel k Leně podruhé. A víš, nebylo to špatný ráno, taková normálka. Měl jsem pocit, jako bych celou noc štípal dříví. Příjemnej pocit.

Marija. Tím dřívím myslíš Lenu?

Kolja. Cejtil jsem se s ní jako chlap. Borec. Člověk potřebuje člověka, víš?

Marija. Nebo dříví.

Kolja. Už tři roky jsem s tebou jen trpěl. Byl jsem trpělivost sama. Neexistuje žádná duše, žádný tělo. Existuje člověk. Uvědomil jsem si to. Člověk je to všechno dohromady.

Marija. Bezduchá filozofie.

Kolja. A pak jsem se dozvěděl, že ty seš celou tu dobu s tím...s Maximem. Víš co, měl jsem radost jako malý děčko! Ty nejseš žádnéj svatoušek, žádnéj mimozemšťan, seš stejná jako já. Taky to potřebuješ!

Marija. Ježíšmarjá, Koljo! Víš, když každej normální člověk ve čtrnácti letech měl svý první, jak to říct, zkušenosti... Já jsem masturbovala v otcově knihovně nad Stephenem Kingem. Dokážeš vůbec pochopit, jaký to je?

Kolja. Maxim není Stephen King, co?

Marija. No hádej.

Kolja. Lena mi sama řekla, že se vídáte, že k tobě chodí už dlouho. Dokonce to řekla s takovým úsměvem, hrdě...

Marija. Maxim je gay.

Kolja. Co to povídáš, vždyť jste se dali dohromady týden po seznámení.

Marija. Maxim je gay. Teplouš. Homouš. Buzík. Už chápeš?

Kolja. Paráda. Výborně. Jsem za něj velice rád.

Marija. Zdá se, že to nechápeš.

Kolja. Kluk se našel, v pořádku.

Ticho.

Kolja. No nechutný, hnus.

Marija. Ne pro nic za nic se mně dneska líbily ty břízy...

Kolja. Od koho je teda tohle, hm? (*píchne Marii do břicha*) Od koho teda? Nebo cos sežrala, že je ti na zvracení? Cos měla, pelmeně? Pelmeně sis zřejmě dala, že?

Marija. Ty jsem nikdy nejedla a ani nebudu. Nikdo v naší rodině nejedl pelmeně.

Kolja. Zase si děláš srandu?

Marija. Pokud se ti zdá kulinářskej jazyk srozumitelnější, tak je to od pirohu. Od rybího pirohu. (*Směje se*).

Kolja. Jak je to dlouho?

Marija vytáhne láhev vodky z nočního stolku.

Kolja. Dej to zpátky.

Marija. Potřebuju se napít.

Kolja. Nepotřebuješ. Nesmíš pít!

Marija. O co ti jde?

Kolja. Prostě nechci, abys pila.

Marija. Stejně se ho zbavím, jestli ti to ještě nedošlo.

Kolja. To nemůžeš říkat, Mášo!

Marija. Seš jak nějaká spořádaná slepička-moralistka, ty vole.

Kolja. To nemůžeš říkat, Mášo.

Marija. A co se mi stane? No? Co bude? Ty máš vážně načtenýho Tolstého.

Kolja. Mášo, přestaň.

Marija. Lena to řekla správně: žena je majitelka sebe sama. Když budu chtít – zabiju, nebudu chtít, tak ne. Copak ona tě nenaučila lidové moudrosti?

Kolja. Naposledy ti říkám: nech toho. Přestaň, Mášo.

Marija. Sám jsi právě tvrdil, že zabít je možný jenom z velký lásky. Zrodil se z velkého svinstva, a já ho zabiju z velký lásky.

Kolja sebere Mariji z rukou láhev s vodkou a rozbije jí hlavu. Marija padá na postel.

Kolja. Protože správně by to tak všechno mělo bejt.

Vyhledávací řádek Google: pokud se stalo dějà vu

Ta samá ložnice, jen místo jedné dubové postele jsou dvě umístěné na různých stranách místnosti. Na jedné se snaží usnout Marija, na druhé už spí Kolja. Ach ano, a na zdi visí obrovitánský obraz – březový háj.

Marija (*šeptem*). Koljooo...

Kolja. Spím.

Marija (*stále ještě šeptem*). Koljo, slyšííš? Dneska je pátek!

Kolja. Pořád spím.

Marija. Koljo, vzpomínáš si, co děláme v pátek?

Kolja. Čekáme na sobotu.

Marija. To není vtipný, Koljo.

Kolja. Protože se pokouším o spánek, a ne o vtip.

Marija. Tak teda sama. *(Vstane, přisouvá svoji postel ke Koljové, jde vidět její těhotenské břicho).*

Kolja *(vyskočí).* Ty pitomá, tohle nesmíš! *(Přisune postele k sobě).*

Marija. Ale copak, vždyť jsi říkal, že spíš.

Mlčení.

Marija. Patička.

Kolja se dotýká Marijiné paty.

Marija. To lechtá, to lechtá! Temínko.

Kolja hladí Mariju na temeni.

Marija. Kotník. Levej kotník.

Kolja se dostává ke kotníku Mariji.

Marija. Musíme koupit novou ledničku. Tahle vrčí na celej byt.

Kolja. Místo kočky.

Marija. Musíme ji koupit.

Kolja. Když se znovu vezmeme, tak ji koupíme.

Marija. A kdy se vezmeme?

Kolja. Nikdy.

Marija. Slyšels to?

Kolja. Ne.

Marija. Koljo, slyšels to?

Kolja. Ale co? Něco seshora? Ne.

Marija. Jako by tisíce malých bobříků škrábaly strop.

Kolja. To se ti jen zdálo. *(Pauza).* Je to normální klavír.

Marija. Klavír ale není normální v jednu ráno!

Kolja. Normální klavír, kterej táhnou do 21. patra.

Marija. Kdo ho táhne?

Kolja. Lidi.

Marija. Jací lidi zas? Vždyť se odstěhovali, když Maxim odešel za klukem.

Kolja. Nepřipomínej mně to. Nechci myslet na to, kdo za kým odešel a kdo tam kdy s kým...

Marija. Tak kdo to je?

Kolja. Noví sousedi. Koupili ten byt.

Marija. Jak to víš?

Kolja. Narazil jsem na ně včera na schodišti. Asi šedesátiletý profesor s holčinou.

Marija. Dcerka? No konečně někdo inteligentní, bože můj! Už jsem si myslela, že se nám nikdy nepoštěstí...

Kolja. Není to jeho dcerka.

Marija. Ježíš... (*Pauza*). Lena byla přece jenom docela normální ženská, že? Sice mrcha, ale...

Kolja. Pozval jsem je na návštěvu. Zítra. Navečer.

Marija (*velmi hlasitě*). Do prdele, Koljo!

Konec.

Závěr

Tématem bakalářské práce byl komentovaný překlad současného ruského dramatu, konkrétně byla vybrána divadelní hra „Свингеры“ od talentované autorky Poliny Borodiny. Práce byla psána se záměrem vzniku textu, který by mohl obohatit českou divadelní scénu o nového ruského autora. Ruské drama není u českého publika žádnou novinkou, nicméně dostupnost současných her je nízká, což se odráží na tom, že díla jsou jen zřídkakdy inscenována. Dramatička Polina Borodina v českém prostředí nemá mnoho příznivců, důvodem by však mohlo být to, že tvorba spjatá se jménem této mladé autorky je pro většinovou populaci velkou neznámou. Prvním překladem hry *Swingers* bychom tedy chtěli přilákat pozornost k této autorce a doufáme, že náš text bude alespoň částečným přínosem a časem třeba poslouží jako podklad pro inscenaci na českém jevišti. Věříme, že hra potenciál má, tudíž by mohla vzbudit zájem českých čtenářů, potažmo inscenátorů a následně diváků.

V první kapitole jsme představili samotnou autorku hry a stručně čtenáře seznámili s jejím působením na ruské divadelní scéně. Nechyběl také nástin její dosavadní tvorby, jelikož námi zvolené drama „Свингеры“ rozhodně není její prvotinou a Borodina je držitelkou nejednoho ocenění. Další část práce byla zaměřena právě na hru *Swingers*, kde byl okrajově popsán žánr, děj a pojetí hry inscenací v jekatěrinburském divadle, jejíž premiéra na sebe nenechala dlouho čekat. Cílem naší práce nebylo provést obsahovou analýzu daného dramatu ani podrobný rozbor autorčiných děl, z toho důvodu není první dvěma kapitolám věnována větší pozornost.

Kapitola Komentář k překladu nejprve objasnila definici překladu, neboť pochopení pojmu a procesu jako takového bylo klíčové pro zbytek práce. Po vysvětlení základních principů byl čtenář obeznámen se specifickostí dramatického textu a postupy při jeho překladu. K charakteristickým znakům dramatického textu patří dialogičnost, scénické poznámky, asyndetická spojení, mimika, gestikulace, zvuky a další. Je třeba mít na zřeteli, že text je určen primárně k přednesu a poslechu, velkou roli tedy hraje akustika. Důraz by na ni měl být kladen především v případě, že se ve hře vyskytuje rým. Nepodaří-li se překladateli přenést rým i do cílového jazyka, dílo po stránce rytmické i estetické značně strádá. Daná specifika jsme se následně snažili zohlednit při překladatelské práci.

Od třetí podkapitoly už jsme se zabývali konkrétními problémy textu našeho dramatu a metodami při jejich řešení. Naši pozornost jsme zpočátku zaměřili na překlad názvu hry, neboť samotný název bývá zpravidla tím prvním, s čím se recipient setkává a co v něm vzbuzuje okamžité dojmy a asociace. A jak je známo, první dojem hraje významnou roli. Po zdůvodnění

postupu překladu titulu jsme se přesunuli k problematice vlastních jmen a oslovení, za pomoci překladových transformací byla znázorněna přeměna proprůi ze zdrojového textu do českého překladu. Část třetí kapitoly byla věnována jazyku postav, poněvadž vyjádřit kýženou expresivitu tak, aby na českého čtenáře měla identický dopad jako na ruského, nebylo vždy snadné. Dialogy v dramatickém textu jsou živé a my jsme usilovali o adekvátní překlad a přirozený projev, současně jsme se drželi zásad překladu dramatu, tedy dbali jsme na srozumitelnost, preferenci jednoduchých vět a respektovali jsme případnou dechovou kapacitu a hlasové možnosti herců. V mnoha případech ani tak nešlo o dialogy, jako spíše o dva paralelní monology postav, které se navzájem neposlouchají, každá z nich si „mele tu svou“, a jejich myšlenky se tak míjejí. Takovéto repliky bez kontextu přidávaly překladu na obtížnosti. Poslední část byla vytyčena řadě zajímavostí nespádajících do předešlých kategorií, avšak jejich překlad do českého jazyka mohl působit komplikace, proto jsme se rozhodli opodstatnit některé kroky jejich řešení. V některých pasážích bylo nutno zachovat spojitost s ruským prostředím, k němuž se vázaly názvy, termíny či jiné situace, v opačných případech bylo třeba hledat východisko typicky českého rázu. Doufáme, že tenhle interkulturní rozpor nenaruší čtenářův požitek.

Poslední kapitola obsahuje samotný překlad hry *Swingers*. Při psaní této práce jsme se přesvědčili, že vytvořit kvalitní překlad uměleckého textu není jednoduchý úkol, obzvláště pak pro amatéra, jedná-li se o jeho první zkušenost. Náročnost této disciplíny spočívá také v tom, že kromě perfektní znalosti obou jazyků je nezbytné dohledávání potřebných informací, váhání a rozhodování. Neexistuje jediné správné řešení, vždy se nabízí více variant, překladatel je proto vystaven neustálému procesu rozhodování a hledání ideální alternativy odpovídající originálnímu textu.

Резюме

Основной целью данной бакалаврской дипломной работы является создание комментированного перевода современной русской пьесы. Конкретно была избрана пьеса «Свингеры» молодого русского драматурга Полины Бородиной. Думая над темой этой бакалаврской работы, мы выбрали перевод с русского языка на чешский. Благодаря нашей любви к театру мы решили переводить драматический текст. Это не единственная причина. Второй причиной является то, что мы хотели попробовать что-то новое, а перевод литературного произведения, несомненно, является для нас новинкой. Мы хотели перевести то, что в чешской культурной среде затем ещё не было переведено, и поэтому пока не доступно для чешского читателя. Думаем, что современных пьес, переведённых с русского на чешский язык, не много. Таким образом, мы хотим ознакомить читателя с небольшой частью современного русского искусства, показать стиль, юмор и мышление русских авторов, которые мало знакомы чешскому народу.

Деятельность переводчика на протяжении многих лет очень популярна и, безусловно, необходима. Конечно, мы осознаём, что художественные переводы не так важны для общества, как, например, переводы в области науки, техники, медицины, права и экономики. Но мы также убеждены, что искусство играет не малую роль в нашей жизни, и его надо сохранять и расширять. По словам Леонардо да Винчи (о котором мимоходом есть упоминание в этой пьесе), «всё прекрасное умирает с человеком, но не искусство».

Сейчас мы хотим резюмировать нашу работу, которую можно разделить на четыре основных самостоятельных раздела (главы). В первой главе мы знакомимся с биографией и деятельностью драматурга Полины Бородиной. За ней следует вторая, короткая глава, анализирующая пьесу «Свингеры». Третья глава, более обширная, состоящая из семи частей, называется «Комментарий к переводу». В первой части, которая входит в состав комментария, говорится о переводе вообще, о работе переводчика и т. д., после этого показывается специфика драматического текста и его перевода, потому что это одна из главных задач для перевода текста данной пьесы. После теоретического определения перевода и драмы мы рассматриваем некоторые проблемы, с которыми мы встретились во время перевода драматического текста, и определяем способы их решения. Четвёртая, последняя глава, представляет собой перевод пьесы «Свингеры» на чешский язык. Более подробно опишу содержание глав ниже.

В начале нашей работы над переводом и его анализом нам необходимо было прочитать множество произведений. Литературу, которую мы использовали для главы

«Комментарий к переводу», можно разделить на два типа текстов. Одна группа произведений написана теоретиками перевода, вторая - теоретиками драмы. В ходе перевода мы чаще всего руководствовались книгой «Искусство перевода», которая написана знаменитым чешским переводчиком и теоретиком литературы и перевода Йиржим Левым. Эта книга предназначена почти для всех: для студентов транслатологии, литературных учёных или просто для тех, кто интересуется переводом, потому что это понятно и доступно описано. В ней рассказывается, как правильно понимать и осуществлять работу переводчика. Книга объясняет процесс перевода, занимается эстетическими проблемами перевода и обсуждает такие области, как перевод названия книги, поэзии, в том числе перевода драмы. В качестве источника литературных произведений о театрологии мы использовали книгу «Эстетика драматического искусства», написанную эстетиком и композитором Отакаром Зихом. В процессе перевода пьесы нам необходимо было использовать различные словари, в том числе, например, словарь ненормативной лексики, толковый словарь, словарь синонимов, молодёжного сленга, фразеологический словарь и т.д.

В рамках выбранной нами темы бакалаврской работы, мы сосредоточили своё внимание прежде всего на переводе данной пьесы с русского языка на чешский, но также считаем необходимым немного познакомить с автором драмы. Драматург Полина Бородина родилась в 1990 году в Екатеринбурге, где окончила факультет творческих индустрий Екатеринбургской академии современного искусства и Екатеринбургский государственный театральный институт. В институте она училась на курсе драматургии у известного драматурга Н. В. Коляды. Вопреки тому, что Полина Бородина молода, она уже имеет большой успех, и ее считают одним из ведущих драматургов нового поколения в России. Одной из целей этой работы является знакомство чешских читателей и, возможно, будущих постановщиков с молодым талантливым автором, потому что по данным доступной информации, переводов на чешский язык этого драматурга, к сожалению, нет.

Пьеса «Свингеры» была написана в 2013 году, а премьера её постановки в театре «Центр современной драматургии» в Екатеринбурге состоялась в сентябре 2014 года. Основное содержание драмы в принципе простое: сексуальная жизнь двух соседских пар. Это откровенный разговор о том, что не принято обсуждать. Эта пьеса относится к комедийному жанру. Здесь мы встречаемся с юмором, граничащим с иронией, но однако юмор сменяется монологами, которые вызывают стыд и страх. Первая и вторая главы короче, чем третья, потому что глубокое описание жизни автора, её творчества или анализ пьесы - это не основная цель нашей бакалаврской работы.

В первую очередь работа сфокусирована на транслатологию, поэтому глава «Комментарий к переводу» определяет термин перевод. Термин «перевод» до сих пор был определён многими способами. Обобщив, можем сказать, что это акт связи, в котором информация из текста одного языка (исходящего) переносится во второй (целевой) язык. Задачей переводчика является расшифровать сообщение подлинного автора, а затем переформулировать для читателя на язык перевода. Йиржи Левый уверен, что переводчик должен быть хорошим читателем. Если он хочет правильно переводить текст, ему прежде всего надо хорошо понимать подлинник. Переводчик должен быть осторожным, чтобы не перевести текст механически, и, наоборот, стремиться быть творческим.

Под заголовком «Драматический текст и специфика его перевода» мы рассмотрели пьесу, определённую своим специфическим жанром. Главная черта драмы – диалогичность. Значит, основным материалом являются драматический диалог и монолог. Помимо того пьеса в себя включает два типа текста: текст действующих лиц и функциональные авторские ремарки. Теоретики различают два типа действия на сцене, как физических, так и словесных. В состав физического действия входят: акты, жесты, паузы, паралингвистические моменты и др., словесные действия включают в себя реплики (образуют диалог и содержат информацию). У реплик, по словам Левого, не важна только их страница содержания, но также и то, как они читаются. Другую черту определил в своей книге Отакар Зих: драматическое произведение состоит из двух компонентов – видимый (оптический) и звуковой (акустический). Зритель может видеть актёров, костюмы, фоны, реквизит и т.д., к акустике относится прежде всего собственный текст драмы. Если мы посмотрим на язык драматического текста, мы заметим очевидную разницу между сценическими заметками и речью актёров. В сценических заметках роль играет смысл, а не стилизация, в то время как реплики актёров также часто выполняют функцию характеристики. Таким образом, посредством языка, высказывания героя, мы можем узнать его характер. Следует отметить, что текст воспроизводится в звуковой форме. Для того, чтобы зритель мог хорошо и тщательно воспринимать текст, автору приходится создавать короткие предложения с сочинительной связью, и для актёров слова должны быть легко произносимые.

В следующих частях мы будем заниматься описанием работы переводчика и освещением выбранных нами решений. Отрывки из пьесы, у которых мы разобрали способ их перевода с помощью переводческих трансформаций, в разделах размещены по табличкам. В первую очередь, мы сосредоточимся на перевод названия титула. Название художественного произведения имеет большое значение, потому что обычно бывает

первым при контакте со зрителем или читателем. Если ситуация позволяет, то название бывает точным семантическим переводом подлинника. Пьеса «Свингеры» имеет короткое и легко запоминающееся название, с переводом которого не было никаких больших проблем. Что интересно и не очень распространено - это то, что мы переводили титул на английский язык, несмотря на то, что весь текст мы переводили на чешский. Причина этого проста – в чешском языке нет эквивалента для свингеров, мы просто используем это, заимствуем слово из английского (определение свингеров – постоянные пары, приверженцы свинга, которые предпочитают групповой секс с обменом своих постоянных партнёров, подробнее мы анализировали в части «Перевод названия пьесы»).

Следующий разбор касается перенесения названий действующих лиц, которые считаем важным элементом перевода, так как они фигурируют на протяжении всей пьесы. Большинство из них переведено трансформацией на уровень фонем, то есть транскрипцией, на чешский язык. Транскрипция слова - это его перевод путём воссоздания его звуковой формы с помощью букв языка перевода. Или иначе говоря, перепишем это фонетически (Мария – Marija, Коля – Kolja,...)

Как уже было сказано, речь в пьесе имеет свои особенности. Для устной речи характерны модальные частицы, бессоюзие, эллипсис, и много других речевых особенностей для установления контакта. Драматическая речь должна быть живой. Предложения должны звучать естественно, и для создания имитации более реального спонтанного общения, может быть нарушен порядок в предложениях. Лица в нашей пьесе говорят большей частью разговорной речью и часто пользуются вульгаризмами. Именно вульгаризмам посвящена следующая часть нашей работы. В художественных текстах скверные слова появляются всё чаще и используются в эмоциональном излиянии или действуют как оскорбительные. С точки зрения сравнения степени вульгарности на чешском и русском языках, результат будет подобный. Мы попытались адекватно перевести ругательство или брань, чтобы избежать ненужного усиления или уменьшения заявления.

В последней части главы мы рассмотрели вопрос безэквивалентной лексики, так называемые «непереводимое в переводе», иностранных языков и переводы текста песен и т. п. Так называемый безэквивалентный словарный запас, находящийся в тексте прежде всего в виде реалий, для переводчика художественной литературы необходим, но иногда труден для перевода. Возможностей перевода этих проблематичных языковых особенностей существует множество. Два основных способа передачи реалий и культуры другого языка: транскрипция и прямой перевод. При переводе выражения переводчик

может использовать методы калькирования, адаптации реалии, замены реалий реалией языка перевода. В эту часть мы включили такие явления, как русскую кухню, детскую скороговорку, иностранные языки (английский, татарский, французский) или, например, тексты украинских и русских песен (здесь мы использовали метод адаптации - из русской песни мы сделали чешскую, а украинскую мы превратили в словенскую песню). В некоторых пассажах это было необходимо, чтобы сохранить связь с российским окружением, с которым связаны имена, даты или другие ситуации, в противоположных случаях, нужно было искать выход чешского характера. Надеемся, что этот межкультурный конфликт не повредит наслаждению читателя.

Последняя глава содержит перевод пьесы «Свингеры» Полины Бородиной. При написании этой работы мы убедились, что создание качественного перевода художественного текста - непростая задача, особенно для переводчика-любителя, не имеющего опыта. Мы убедились в том, что переводчик должен не только иметь отличное знание обоих языков, но также ему необходимо постоянно искать информацию, колебаться и принимать решение. Существует не единственное правильное решение, всегда есть больше вариантов, поэтому переводчик подвергается постоянному процессу принятия решений и находит идеальные альтернативы для исходного текста.

Seznam použité literatury

Primární zdroj

Театральная библиотека Сергея Ефимова [online]. [cit. 2018-04-03]. Dostupné z:
http://www.theatre-library.ru/authors/b/borodina_polina

Sekundární zdroje

Jazykové příručky, slovníky

Anglicko-český, česko-anglický kapesní slovník. 3. vyd. Brno: Lingea, 2007. --nejen na cesty. ISBN 9788087062074.

Anglicko-český, česko-anglický slovník. 8. dopl. vyd. Olomouc: FIN Publishing, 2002. ISBN 8086002799.

ČERMÁK, František. *Slovník české frazeologie a idiomatiky*. Praha: Leda, 2009. ISBN 978-80-7335-215-8.

Česko-ruský mluvník. Brno: Lingea, 2008. ISBN 978-80-87062-38-8.

HUGO, Jan, ed. *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost : historie a původ slov*. 2., rozš. vyd. Praha: Maxdorf, c2006. ISBN 8073450984.

Pravidla českého pravopisu. 6. rozšířené vydání. Praha: Fin Publishing, 2014. ISBN 978-80-87133-09-5.

Rusko-český česko-ruský slovník s důrazem na užití ve větách. Voznice: LEDA, 2010. ISBN 978-80-7335-143-4.

Rusko-český, česko-ruský kapesní slovník. 2. vyd. V Brně: Lingea, 2008. Nejen na cesty. ISBN 978-808-7062-302.

STĚPANOVÁ, Ludmila. *Rusko-český frazeologický slovník*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2007, 878 s. ISBN 978-80-244-1750-9.

Školní slovník českých synonym. Brno: Lingea, 2010. ISBN 987-80-87062-87-6.

Учебный словарь русской фразеологии на русском и чешском языках. Plzeň: Fraus, 2013. ISBN 987-80-7489-002-4.

Odborná literatura

ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 9788071069614.

GROMOVA, Margarita Ivanovna. *Russkaja dramaturgija konca XX-načala XXI veka: učebnoje posobije*. Moskva: Flinta, 2005. 362 s. ISBN 5-89349-777-5.

KNITTLOVÁ, Dagmar. *Překlad a překládání*. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2010. ISBN 978-80-244-2428-6.

KUFNEROVÁ, Zlata. *Co s titulem literárního díla. Překládání a čeština*. Praha 5: H&H, 1994, s. 149-153. ISBN 8085787148.

KUFNEROVÁ, Zlata. *Obecná čeština a slang. Překládání a čeština*. Praha 5: H&H, 1994, s. 71-77. ISBN 8085787148.

KUFNEROVÁ, Zlata. *Takzvané věci nepřeložitelné. Překládání a čeština*. Praha 5: H&H, 1994, s. 158-160. ISBN 8085787148.

KUFNEROVÁ, Zlata. *Umělecký překlad a jazyková tvořivost. Překládání a čeština*. Praha 5: H&H, 1994, s. 109-113. ISBN 8085787148.

LEVÝ, Jiří, HAUSENBLAS, Karel, ed. *Umění překladu*. Vyd. 3., upr. a rozš. verze 2. Praha: I. Železný, 1998. ISBN 802373539x.

LUKEŠ, Milan. *Umění dramatu*. Praha: Melantrich, 1987. Estetika divadelní a filmové tvorby.

PAVERA, Libor a František VŠETIČKA. *Lexikon literárních pojmů*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2002. ISBN 80-7182-124-1.

POVEJŠIL, Jaromír. *Dramatický text a jeho překlad. Překládání a čeština*. Praha 5: H&H, 1994, s. 138-145. ISBN 8085787148.

STRAKOVÁ, Vlasta. *Oslovení jako překladatelský problém. Překládání a čeština*. Praha 5: H&H, 1994, s. 163-168. ISBN 8085787148.

VILIKOVSKÝ, Ján. *Překlad jako tvorba*. Praha: Ivo Železný, 2002. ISBN 80-237-3670-1.

VLACHOV, Sergej a FLORIN, Sider. *Njeperevodimoe v perevode*. Moskva: Mježdunarodnyje otnošenija, 1980.

VYCHODILOVÁ, Zdeňka. *Vvedenije v teoriju perevoda dlja rusistov*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 9788024434179.

ZICH, Otakar a Ivo OSOLSOBĚ. *Estetika dramatického umění: teoretická dramaturgie*. 2.(v Panoramě 1.)vyd. Praha: Panorama, 1986. Dramatická umění (Panorama).

ŽAŽA, Stanislav. *Ruština a čeština v porovnávacím pohledu*. 2. přeprac. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2058-X.

Internetové zdroje

Биография. *Polina Borodina* [online]. Polina Borodina, 2016 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <https://www.polinaborodina.com/bio>

Polina Borodina. *Поколение* [online]. Москва [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: http://www.pokolenie-debut.ru/person/polina-borodina_7685

Свингер vs асексуал – скандальный спектакль о сексе выходит в Екатеринбурге. *Новый день* [online]. Екатеринбург: © РИА «Новый День», 2014 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: https://newdaynews.ru/ekb/511333.html?utm_source=urfo.org

Soupis úplných divadelních textů uveřejněných v roce 2013 v časopisech pravidelně docházejících do knihovny DÚ. *Institut umění - divadelní ústav* [online]. Praha, 2014 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://www.idu.cz/cs/soupis-uplnych-divadelnich-textu-uvrejenych-v-ro-2>

Наши лекторы. *Creative writing school* [online]. Москва [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <http://litschool.pro/lecturer-cours-ugaroff/>

Спектакль "СВИНГЕРЫ". *Radario - платформа для культурно-развлекательного рынка*[online]. [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <https://radario.ru/events/38206>

Главные новости Свердловской области. *URA* [online]. 16 июня 2014 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <https://ura.news/news/1052183123>

НИКОЛАЙ КОЛЯДА. *Театральная школа Николая Коляды* [online]. Екатеринбург, ©2015 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <https://www.kolyada-school.com/kolyada>

Swinger. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://en.wiktionary.org/wiki/swinger>

Класс молодой режиссуры: Полина Бородина - Здесь живет Нина. Режиссер - Е.Кочетков. *Videosearchxl* [online]. [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://vimore.org/watch/vUBBQjHtwUc>

Имена. Значение имен [online]. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <https://kakzovut.ru/>

Jaguar (напиток). *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-. Dostupné také z: [https://ru.wikipedia.org/wiki/Jaguar_\(напиток\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Jaguar_(напиток))

Детская игра "Молчанка" - правила. *Bosichkom.com - развлечения и игры для детей*[online]. [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://bosichkom.com/>

Virus (Russian band). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2018-04-04]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Virus_\(Russian_band\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Virus_(Russian_band))

Ти ж мене підманула. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2018-04-04]. Dostupné z: https://ru.wikipedia.org/wiki/Ти_ж_мене_підманула

Класс молодой режиссуры: Полина Бородина - Здесь живет Нина. Режиссер - Е.Кочетков. In: *Vimore.org* [online]. [cit. 2018-04-05]. Dostupné z: <https://vimore.org/watch/vUBBQjHtwUc/>

ABZ slovník cizích slov [online]. [cit. 2018-03-24]. Dostupné z: http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=swinger&typ_hledani=prefix

Swinger. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://en.wiktionary.org/wiki/swinger>

Seznam Slovník: Swinger [online]. © Lingea [cit. 2018-03-24]. Dostupné z: <https://slovník.seznam.cz/cz-en/?q=swinger>

JELÍNEK, Milan a Jarmil VEPŘEK. Vulgarismus. *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/VULGARISMUS>

Академик [online]. c2000-2017 [cit. 2018-03-31]. Dostupné z: <https://dic.academic.ru/>

Яндекс переводчик [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <https://translate.yandex.ru/>

Словарь молодежного слэнга [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://teenslang.su/>

Словонovo [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.slovonovo.ru/>

Словоборг [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://slovoborg.su/>

Свингеры.

Действующие лица:

Мария, 35 лет

Коля, 38 лет

Лена, 41 год

Максим, 23 года

Мужчина, 40 лет

Поисковая строка google: что делать если жена не даёт

Классика буржуазной спальни: огромная дубовая кровать, зеркало в массивной раме, вся стена в картинах. Не комната – гостиная «Дома актёра». Двое, ворочаются, не могут уснуть. За стеной – недвусмысленные стоны соседей.

Мария. У меня уже голова квадратная. По закону шум запрещен после одиннадцати.

Коля. Мащ, завтра беруши куплю.

Мария. Не надо называть меня этим крестьянским именем!

Коля (*вздыхая*). А у меня, значит, имя крестьянское. Кофе будешь?

Мария. Давай.

Коля скрывается в проеме двери.

Мария (*в догонку*). Бутербродик мне намажешь тогда?

Коля. Намажу, намажу.

Мария (*смотрит на потолок*). Какой-то каменный век!

Коля приходит с кружками и бутербродами, ложится в постель. Едят.

Мария (*с набитым ртом*). Господи, какие жалкие. На сколько их ещё хватит?

Коля. Может это фильм?

Мария. Да ладно, я реальный звук отличу. (*Жует*). Я же говорила, это самый вкусный сыр в стокмане!

Коля. Блин, ешь аккуратнее – мне надоело твои крошки из трусов выгребать.

Мария. Ты придираешься. Это такие же мои крошки, как и твои.

Коля. Телек врубим?

Мария. У тебя все мозги всосало этим телеком. Я скоро с лестницы его спущу! Давай я лучше тебе сонет Петрарки почитаю.

Коля (*тихо*). У меня же нет выбора...

Мария декламирует, Коля ест.

Мария. О как она негодовала, когда шуты...

Чтение Петрарки прерывается всё теми же недвусмысленными звуками.

Мария. Да заткнитесь, суки! Я Петрарку читаю!

Коля. Ну чё ты так завелась?

Мария. Уроды. Скоты. Только и могут, что...

Коля. Люди как люди.

Мария. Если бы каждый потакал своей животной природе, человечество бы давно умерло. Не было бы электричества, книг, интернета, сыра из стокмана, наконец, не было бы!

Коля. Ну тише, тише. Давай я тебе голову помассирую.

Начинает массировать.

Мария (*постепенно успокаиваясь*). Все заслуги великих из-за таких вот идут к чёрту. Для кого, Коля, спрашивается, Эйнштейн так старался?

Коля кивает.

Мария. Для кого Тесла со своей катушкой возился?

Коля кивает, продолжает массировать.

Мария. Для кого Да Винчи (*перебивает сама себя*) вот тут ещё почешу, ага! Для кого он этот свой, как его, дельтаплан проектировал?

Коля. Стихли вроде.

Мария. Хорошо...

Звуки возобновляются с прежней силой.

Мария. Что ты молчишь? Скажи им! Сделай что-нибудь! Ты мужик или нет?

Коля. (*пододвигает поднос с бутербродами*). Кушай, я ещё принесу.

Мария. Я так устала от всего этого мракобесия! Каждый день за каждым углом – мракобесие. Сколько в мире таких углов, уму непостижимо!

Коля. Не пойду же я в три часа ночи разбираться с соседями!

Мария. Вот и пойдешь. (*Задумавшись*.) Погоди. Так это и есть наши новые соседи?

Коля. Да.

Мария. Господи, как хорошо было с бабушкой! (*Крестится*).

Коля. Бабушки не вечны.

Мария. Царствие ей небесное. Ты их уже видел?

Коля. Они вещи перевозили. Красный диван.

Мария. Красный диван! Какая пошлость!

Коля. Нормальный диван. Добротный.

Мария. Ты их ещё и защищать будешь?

Коля. Я про диван.

Молчание, чавканье.

Коля. Я пригласил их в гости.

Мария (*роняет бутерброд*) Чтоооо?

Коля. В гости их пригласил, ну соседи они, в конце концов нам, или кто.

Мария. Кто-то что-то сейчас сказал?

Коля. Я. Пригласил. Их. В гости.

Мария. Даваааай, давай ещё

Гитлера на чаёк пригласим.

Коля. Говорят, он умер.

Мария. Вот! Вооот! Это, пожалуй, единственная причина, по которой он не спит с нами в постели и, и, и..

Коля. И не ест наши бутербродики.

Мария. Меня достал этот твой сарказм. В моей постели нет место сарказму, понятно? Когда мы говорим о главном, ты сразу включаешь свой долбаный сарказм. Что за мещанская, блять, привычка?

Коля. Мой прадед картошку сажал. Мой дед картошку сажал и на заводе работал. Мой отец картошку ел и на заводе работал. Слово «мещанство» я встречал только у Горького в книжке. В пятом классе.

Мария. Коля, нельзя всю жизнь провести на Заречной улице! У тебя в каждом втором слове – романтика пролетариата прёт!

Коля. Ты это ребятам скажи, которые в шесть часов просыпаются, чтобы ты потом лежала на этой кровати, включала эту лампочку и ела то, что ты ешь.

Мария (*отставляет от себя еду*). Скажешь завтра, что всё отменяется.

Коля. Ничего я не буду говорить.

Мария. Как не будешь? Ты хочешь чтобы эти твари сидели на нашей кухне, пили из моего, из нашего то есть, фамильного фарфора и ели нашу мою еду?

Коля. Тебе надо – ты говори. И вообще – это не вежливо.

Мария. Не вежливо идиотам плодить идиотов, вот это не вежливо. *(Молчит.)* Ты меня хотя бы любишь?

Коля. Что значит «хотя бы»?

Мария. Ты завидуешь им.

Коля. Кому им?

Мария. Им! ИМ! *(показывает на стенку)* Ты не разделяешь мою философию по-настоящему.

Коля. Слушай, давай спать.

Мария. Ты всегда меня затыкаешь, когда я пытаюсь поговорить о чём-то серьезном.

Коля. Три часа ночи!

Мария. Никогда не можешь со мной нормально поговорить.

Коля. Начальство ещё с проверкой приезжает.

Мария. Знаешь, ничего у нас не получится. Это было ясно с первого дня нашего брака.

Коля. И мне надо Вадика прикрыть. Потому что в холодном они чертежи нихера не доделали, а мне отвечать, как бригадиру, блин.

Мария. Потому что идеологические противоречия – они самые сильные, понимаешь? А вот примеров, когда люди из разных социальных кругов счастливо жили вместе, я знаю много и..

Коля *(перебивает)*. Кто например?

Мария. Много, много примеров.

Коля. Кто конкретно?

Мария. Я не помню уже, но примеров много.

Коля. Давай спать.

Мария. Скоро я начну разговаривать с берёзками! Потом из берёзок выпилят дудочки и они расскажут миру о том, что у меня на душе.

Коля. Кошка сдохла, хвост облез, кто слово скажет – тот её и съест.

Обиженное мычание. Каждый отворачивается к своей стенке. Легкий храп.

Мария (*спустя минуту*). Чёрт! Я забыла проверить! (*достаёт из-под кровати ноутбук, включает, что-то печатает*). Коля, Коля, слышишь? На сайте написано, что нас уже три миллиона двести пятьдесят тысяч по всей планете.

Коля. Опять ты дохлую кошку съела.

Мария (*обиженно*). Чтоооо?

Поисковая строка google: соседи из ада скачать

Сцена в духе «скромное обаяние буржуазии». Круглый стол, много еды. Еда непростая, всё – с подвохом, с изыском.

Лена (*Марии*). А ты молодец, что искусством занимаешься. Я вот в искусстве ни хрена не пендюрю. Разве что в искусстве любви. (*Смеется.*) Меня Макс один раз повёл в оперный, типа бомонд, тусовка – все дела. Так я весь спектакль ихний сидела, смотрела на огромную золотую люстру и думала: вот бы она щас грохнулась на всё это великолепие нахрен! Грохнулась и разлетелась на тысячи хрустальных кусочков. Все бы запаниковали такие... Вот это было бы ДА, красиво! – а не эти мужики в колготках, которые пишат, как будто им яйца отдавили.

Мария. Пойду ravioli посмотрю.

Мария уходит.

Лена. Я чё-то не то сказала?

Коля. Да не, нормально всё.

Лена. Ну ладно, а то я девка подозрительная.

Максим. Мы так-то оперу любим, но исключительно современную. Вот когда Шнур пел партию в «Большом» - это ещё куда ни шло. Какой-то экшн. Но ходить слушать все эти арии средневековые – это жуть, это каким гомиком быть нужно.

Лена. Это он так у меня – выпендривается. Не обращайтесь внимание. Я вот к гомикам нормально вообще. Гомик это, знаете, не педераст какой-нибудь. У нас, кстати, для гомиков ассортимент – закачаешься. Полная линейка продукции, так сказать.

Коля. Оригинальная вы женщина, Лена.

Лена. Для вас можно по-простому – Зухра.

Мария возвращается с гигантской тарелкой.

Мария. А вот и ravioli.

Лена. И откуда стока таланту! Я в жизни яичницы не приготовила. Меня бесит все эти «женщина должна стоять у плиты». Женщина ничё никому не должна. Эмансипация, мать твою, давно наступила!

Лена торжественно звякает чайной ложкой о тарелку, Мария с испугом смотрит на тарелку, затем прячет ложку.

Мария. Я просто люблю готовить.

Лена. Я ж не про вас конкретно. Я в целом. Если душе угодно – занимайся чем хочешь, главное чтоб это потому что ТЫ хочешь, а не потому что общество навязало. Я когда бизнес свой придумала и давай двигать эту тему, думаете мне чё сказали? Ты с ума, Ленка, походила – бабам не место в предпринимательстве. И это когда они узнали про сам факт бизнесса! А когда они узнали ЧТО это будет, тут ваще все завоняли. Типо это совсем позор позорный. Люди же в России не понимают, что секс это такая же потребность человека, как и еда. Все ж делают вид, что у них между ног ничё нету, потому что все невежи необразованные нахрен.

Максим. Кружечки у вас такие специальные, матовые и формы странной. Я в икее таких не видел.

Мария. Это бабушкин коллекционный бисквитный фарфор.

Максим. Бисквитный? Из него бисквит кушают? Ваще первый раз слышу.

Мария. Бисквитный значит не глазурированный, понятно?

Лена. Вы не подумайте, что он у меня необразованный. Мы его недавно отправили на курсы «Как понимать современное искусство». Он теперь потихоньку понимает.

Коля. Человек должен прежде всего человеком быть.

Мария (*смотрит на Колю*). Давайте я вам обычную чашку принесу, вам привычнее будет.

Лена. Да ладно, из такой попьет, не обломается.

Мария. Я всё-таки принесу.

Коля. Сиди, Маш. Нормально же всё. Не суетись, ну.

Лена (*смотрит на Колю*). А вы всё-таки принесите.

Мария (*смотрит на Лену*). А что это я, действительно? Пусть привыкает мальчик к хорошим манерам. Что мне, фарфора жалко? (*Смеется, смотрит на Лену*).

Максим. Так даже прикольней!

Мария. Давайте есть, стынет. Это едят только горячим.

Максим. Вы такая, знаете, прэтти ... ну как это.. адорэбл. Вы прэтти адорэбл для домохозяйки. У меня тётка домохозяйка была, всю жизнь в фартуке провела.

Смотришь, и прямо гадать не надо, как день прошел – тут капуста от борща, там пятна от компота..

Коля. Зачем все эти иностранные словечки, Максим? Противно.

Максим. Кому противно?

Коля. Уху противно.

Мария. А кто вам вообще сказал, что я домохозяйка?

Лена. Его ж ravioli не корми – дай комплимент сделать.

У Лены звонит телефон.

Лена. Юк! Юк! Мин каршы. Миңа кичке сигездэ шалтарыгызчы. Миңа кичке сигездэ шалтарыгызчы, блять! Ты по русски не понимаешь? Мин булдырмыйм, блять! *(После разговора, всем.)* Извините. Новые поставщики – такие тупые. Фаломитатор от страпона отличить не судьба!

Мария. В нашем доме не выражаютс..

Коля *(перебивая).* У тебя же пунш стынет!

Мария. Точно! *(Убегает).*

Лена. Пунш?

Коля. Да, как у Феллини в фильме.

Лена. У Феллини? Это который девок голых снимал?

Коля. Я тоже не смотрел.

Максим. Это что-то алкогольное и горячее. Или тёплое... Такой странный ужин..

Коля. Это чем же?

Максим. Вы как думаете, какие застолья у нас будут? Ну у нашего поколения?

Коля. Я не такой старый, не надо ко мне на вы.

Лена *(Коле).* Я щас дико извиняюсь, но он и ко мне частенько на вы, можешь себе представить?

Максим. Вот с вами всё понятно. У меня мамка с подружками собирается и поёт. Оливье нарежет кастрюлю, водки купит. А потом все поют... Коня поют, эту как её, украинскую: «я тебе пидманула ты мене пидвела», что-то ещё такое...

Лена *(Коле).* И это он при живой девушке, прикинь? *(Проводит рукой по бровям).* Мысль в том, что я от коня недалеко уехала, да, Макс?

Максим. А как МЫ собираться будем? Полный стол забацаем: чипсы «лейс», кола рекой, гора поп-корна, армия «яги», ну – «ягуаров» то есть... А петь чё? Я прямо представил как мы сидим и чётко вместе: «ну где же ручки, ну где же ваши ручки»...

Лена. Ох и выдумщик же ты.

Приходит Мария с пунишем. Ставит на стол, поджигает.

Мария (довольная результатом). Как у Феллини в фильме.

Коля многозначительно кивает Лене. Все смотрят на огонь, молчат.

Максим. А можно я руки, как у костра, погрею? (*Тянет руку к огню, одергивает*). Аа! (*Дует на палец*).

Лена. Тьфу ты, такой момент испортил.

Коля. На огонь можно смотреть вечно.

Мария. Минус один: некоторых он возвращает к первобытной природе.

Коля. Давайте выпьем за новых соседей! (*Разливает пуни по бокалам*).

Максим. За новых соседей!

Лена. Поддерживаю.

Все поднимают бокалы, Максим локтем сбивает со стола фарфоровую чашку: чашка, понятное дело, разбивается.

Лена. Ничё страшного, мы вам новый фарфор купим. Два набора. Или три. На ваш выбор.

Максим (*кидаясь собирать осколки*). Блин, извините ваще. Извините. Я, блин, такой неловкий.

Мария. Ничего страшного.

Коля. Да ерунда, подумаешь, чашки. Это же не главное, правильно?

Максим. Извините, блин, ваще. Я всё соберу.

Лена. Ой, ничё страшного.

Мария (*резко встает из-за стола*). Как это ничего страшного! Ничего типо блять страшного, да? С хуяли это, а?

Коля. Ты же не материшься, Маша!

Мария. Заткнись, кому говорят. Даже не начинай.

Коля. Вам лучше уйти, наверное. Сегодня передавали, что магнитные бури и не лучший вечер для встреч, а Маша – она чуткая очень, и..

Лена. Максим, мы уходим.

Максим (*сосредоточенно собирая осколки*). Ща, тока дособеру.

Мария (*Лене*). Стоять! Куда пошла!

Лена. Это ты мне?

Мария. Тебе-тебе.

Коля. Мы всё-таки соседи, давайте...

Мария и Лена (*хором*). Заткнись!

Коля садится за стол, начинает нервно есть. Максим сосредоточенно собирает осколки.

Мария. То есть ты, такая классная, приходишь на мою кухню, есть моё ravioli из моего фамильного фарфора, приходишь в эту семейную гавань, которую я столько лет строила...

Коля. А где у нас соль? Пойду за солью схожу.

Мария (*продолжает, не замечая присутствия мужчин*). Приходишь и пропагандируешь свои мракобесные ценности, бравируешь тем, что ты, такая классная, гордишься внутренним содержанием своих штанов, своего мальчика-сумканошу с собой таскаешь, и ещё целую империю построила для таких же чеканутых!

Лена. Ты на меня глаза не вылупывай так, будто я тебе сто рублей должна! Подумаешь, чашечку разбили! Ты мужу вон всю жизнь разбила, судя по его пришибленному фейсу!

Коля. Я тут сижу и все слышу.

Мария и Лена переглядываются, смотрят на Колю. Потом друга на друга.

Лена. Я людям радость приношу, щастье! Знаешь, какие они ко мне тащатся? Я от одиночества людей спасаю! Я скорая помощь, понятно тебе? А ты чё можешь человечеству предложить?

Мария. Тебе же бесполезно объяснять.. Ты же на другой азбуке разговариваешь!

Лена. Ой, развонялась! И как на торгашку на меня не надо глядеть, оригинальная ты моя! Таких как ты – дофига, мелкий опт!

Мария. Давааай, выговорись, плебс!

Возвращается Коля. Без соли. Видит ничуть не изменившуюся ситуацию и разворачивается. Мария тут же приказывает ему жестом сесть. Коля садится.

Лена. Окружила себя креслицами и чашечками – вид делаешь, будто царица небесная? Знаем мы вас таких – принцесс, которые не какают! Счастливые, родная, трусов не наблюдают, запомни!

Максим (*выползая из-под стола, с осколками на ладошке*) . Осколки-то куда сувать?

Коля. Да тут прямо и положи.

Поисковая строка google: как гроза влияет на человека

Спальня. Ночная гроза. Трещит гром, вспыхки молнии. Мария свернулась под одеялом, Коля сидит на краешке кровати, полуголый и мокрый, выжимает одежду.

Мария. Мне страшно.

Коля. Ехал сёдня в лифте с Леной: молчал, как придурок и думал, почему мы на 21м живем, а не на первом.

Мария. В детстве к соседям в окно залетела шаровая молния. Всю семью вырезало.

Коля. Окно закрыто. (*Подумал.*) Да, окно закрыто. Душно, блин. Давай приоткроем.

Мария. Нет, не открывай!

Коля (*идет к двери*). Тогда дверь.

Мария. Не надо дверь! Ты же знаешь, что я не могу ничего делать при открытой двери.

Коля. Ты и так ничего не делаешь.

Мария. Я боюсь. (*Молчит.*) А что будет, если молния ударит в дом?

Коля. Ничего не будет.

Мария. Нет, что-то всё-таки будет!

Коля. Так громоотводы стоят.

Мария. Знаешь, я никому не рассказывала, но когда мне неловко или на меня кто-то глазеет, я делаю вид, что разговариваю по телефону. Как дура. Что очень занята, что мне пофиг, что происходит в мире. Я разговариваю по телефону, и всё.

Коля. Все так делают.

Мария. Нет, не все!

Звонит телефон.

Мария (*вздрагивая*). А когда звонит телефон и мне не хочется отвечать, я ставлю на беззвучку и делаю вид, что не слышу.

Телефон прекращает звонить.

Коля. И так все делают.

Мария. Нет, не все!

Коля. Когда не ясно что делать – нужно пить чай. (*Наливает чай в чашки, стоящие на прикроватном столике, чашки звенят*).

Мария. Зачем ты звенишь? Не звени! Нечего звенеть, и так – гроза. (*Подумав*). Обними меня.

Коля как-то неловко приобнимает Марию.

Мария. Обними нормально.

Коля. Так? (*Хватает Марию за задницу, с силой притягивает к себе*).

Мария. Руки убрал.

Коля. Маша.

Мария. Руки убрал, говорю.

Коля. Маша, чё опять произошло, а? Я опять не заметил, чё произошло.

(Продолжает обнимать Машу).

Мария. Убери от меня руки, скотина тупая. Отпусти!

Коля. Не отпущу. Правильно всё должно быть.

Мария. Я, блять, серьезно! Отпусти!

Коля пытается стянуть с Марии одежду.

Отпусти, кому сказано!

Коля тяжело дышит.

Уйди от меня! Уйди на хер! От тебя псиной пахнет!

Коля. Потому что правильно все должно быть.

Мария. Да что с тобой? Коля, это ты вообще? Посмотри на меня, посмотри на меня, Коля! (*Плачет*).

Коля (*обмякая*). Маш, ты чего? Я же так это, Маш! Ты чего? Маш, я это так типю.

Мария. Он меня, сука, насиловал постоянно. И от него псиной пахло. На кухне. Когда я ему пирог с рыбой готовила. Он ел только пирог с рыбой. Пять лет подряд один пирог с рыбой.

Коля. Мащ, ну хватит.

Мария. И он, сука, всегда говорил, что это право его законное. Он же муж, а я ему жена. А ебать жену – какое тут преступление?

Коля. Я всё это уже слышал!

Мария. Конечно, об этом же по телевизору каждый день говорят.

Коля. Я-то в чём провинился, ёкалэмэнэ?

Мария. Я думала ты из наших, Коля. А ты просто оборотень. Там, в своей голове, ты думаешь я изврат. Что все те, кто как я – извраты. Не перебивай меня, это и так понятно.

Коля. Я только..

Мария. Коля, я тебе все его деньги отдам, хочешь? Только не трогай меня. Не прикасайся. Спи рядом, но не прикасайся. Ты слышишь, Коля? Я на тебя квартиру перепишу, а?

Коля. Тебе ноги укрыть, холодно?

Мария. Если надо – иди вон к кому-нибудь, проститутку себе сними. Я разрешаю. Хочешь?! Хочешь? Почему ты молчишь? Почему ты молчишь, как имбицил?

Коля. Дак я тебя это. Того типо. Люблю.

Поисковая строка google: как жить после измены

Квартира Лены. Кухня.

Лена. Пирожки разогреть, будешь?

Коля. Да не, я наверно пойду.

Лена. Уже разогрела, жуй давай, не выбрасывать же.

Коля ест, молчит.

Коля. А ты хорошо готовишь.

Лена. Как мамка завещала, чё. Грех тебе жаловаться, твоя накрывает как в ресторане.

Коля. Так она заказывает потому что в ресторане.

Лена. Бааатюшки! Это клюква развесистая, выходит, а не ravioli! Погодь, а как его, пунш?

Коля. Этот фокус она каждый раз для новых гостей проделывает.

Лена (*смеется*). А она не такая тефгеля, как кажется! (*Смотрит на часы*). Час дня! Всю работу проебала. (*Смеется*.)

Коля ест.

Лена (*начинает откровенно ржать*). Проебала работу! Реально же проебала!

Коля ест.

Лена. Тебе чё не смешно? Не смешно тебе?

Коля. Смена скоро начнется.

Лена. Мне тоже один как-то утром говорит: пойду, без меня работа встанет. Потом правда вскрылось, что он дворником в гостинице «Метрополь» работает. (*Смеется*). Пока не доешь — никуда не пойдешь. Понаоткусывал тут.

Коля. У тебя в ванной зеркало есть?

Лена. Ты же был там. Тебе вообще зачем?

Коля. Да так.

Лена (*достаёт карманное*). На вот.

Коля смотрит в зеркало.

Ой, ты тоже ненормальный по ходу. Все мы ненормальные. Такая странная мысль в голову пришла.

Коля смотрит в зеркало.

Лена. Ой, что ты там не видел? Как баба прям. (*Отбирает зеркало, смотрится сама*.) Так вот, мысль такая..

Коля ест.

Тебя что, мои мысли не волнуют?

Коля. Я пойду.

Лена. Не перебивай. У меня когда первый мальчик случился, я растерялась совсем. Да потому что все меня муржили, что секс в жизни — оно самое главное. И что пока тебе кто-нибудь не присунет — ты недочеловек, личинка.

Коля (*крутит ручку радио на столе*). Ты что, радио слушаешь? Сейчас же никто уже радио не слушает.

Лена. Сейчас друг друга никто не слушает, дебил! Вот ты меня слушаешь? Я же тебе мысль свою рассказываю, а ты слушаешь разве?

Коля. У тебя много красного на кухне. Да у тебя тут всё красное!

Лена. Не нравится? Красный вызывает агрессию. А куда щас без агрессии?

Коля. И где ты этого начиталась?

Лена. Я сроду ничего не читала, Коленька.

Коля. Как ты сейчас сказала?

Лена. А как я сказала? Не читала, говорю, ни-хре-на.

Коля. Нет, как ты меня сейчас назвала?

Лена. Коленька. Коленька! А ты что, не Коленька разве? *(Смеется.)*

Коля. Да пошла ты.

Лена. Доедай и проваливай. Опять заявишься, точно тебе говорю. Мир вокруг секса крутится, если ты ещё не понял.

Коля. Да пошла ты.

Лена. Я сама это только недавно поняла, Коленька. *(Молчит)*. Как говорил мой солавочник, мы с ним из Казахстана вместе приехали, он тут тапками на базаре торговал. Так вот, когда ему девки отказывали, а он был полтора метра ростиком, плешивый, и звали его Мухтар, он гордо кричал им в след: «Это потому что сексуальная революция в России еще наступила!».

Поисковая строка google: мне одиноко помогите

Две пары ног торчат из-под кровати.

Мария. Нашел?

Максим. Ищу!

Мария. Лучше ищи!

Максим. Может, завалилось куда?

Мария. Куда?! Паркет за две шгуки, досочка к досочке.

Максим. А чё, это вообще так важно?

Мария. Конечно важно!

Максим. Скажешь, в бассейне посеяла. Ты плаваешь в бассейне?

Мария. Я воды боюсь.

Максим. Скажешь, чтоо...

Мария. Вот кто сказал, что это важно?

Максим. Ты сказала.

Мария. Дура я, не надо меня слушать.

Максим. Дура?

Мария. Это я так себя могу называть! Не ты!

Максим. Не я.

Мария. Он вообще не заметит. Когда я картину в спальне меняю — он не замечает.

Максим. Ты меняешь картины?

Мария. Это моя профессия. На той неделе были астры, абстрактная живопись. Нервные астры. Много желтого. Дерганные, пьяные астры.

Максим. Я больше гвоздики люблю. Типо как в детстве. На все праздники — с букетом гвоздик в газете. Потом все руки ещё чёрные, от типографской краски.

Мария. А на этой — урбанистический натюрморт. Синие булыжники. Холодные. Синие. Мёртвые.

Максим. Может, под ковёр закатилось?

Мария. Вот ты — отличишь астры от булыжников?

Максим. В жизни — да, на картине — не знаю.

Мария. Ты молодой, у тебя ещё есть шанс.

Максим. Слушай, можно я у тебя иногда ночевать буду?

Мария. А Колю я куда дену?

Максим. Сама говорила, он на заводе круглыми сутками.

Мария. Ночует. Но это иногда. *(Пауза)*. Правда в последнее время больше часто, чем иногда.

Максим. Мне капец как надо.

Мария. Может, новое заказать, как думаешь?

Максим. Каждый день – трахадром. Я блин как участник марафона, понимаешь? Меня уже тошнит от её тела, меня вообще от женских тел тошнит.

Мария *(вылезает из-под кровати, в одежде)*. А что пришел тогда?

Максим *(тоже вылезает из-под кровати, в одежде)*. Поговорить.

Мария. Вот дурак. Я думала ты того, трахаться.

Максим. И чё пустила?

Мария. Проучить пустила. *(Пауза)*. Ты что, с ней - за деньги?

Максим *(с возмущением)*. За какие ещё деньги?

Мария. Я тебя понимаю.

Максим. Да не за деньги я. Просто так, с виду, вроде как женщина у меня есть. Вроде как: а есть у тебя женщина? Вот. И для мамы, и так - для пацанов.

Мария. А для себя? *(Пауза)*. Я думала, ты - молодой, счастливый. Все молодые - счастливые. Ты хотя бы работаешь?

Максим. Охранником шпарю за трицадку.

Мария. Что охраняешь?

Максим. Да так, разное...

Мария. Чего ты глаза опустил? Врешь - не работаешь?

Максим. Да почему.. работаю... искусство, короче, сторожу.

Мария. Искусство?

Максим. Галерея. На Бажова которая.

Мария. Боже мой, да там же всё собрание Мацуры! А что так обреченно?

Максим. Да я сижу в зале где эта, скульптура типо.

Мария. И?

Максим. Да как сказать-то.. Ну по факту скульптура конечно, а по жизни - лажа какая-то полная. Стоит какой-то гигантский пацан с нерусскими глазами, как в комиксах, стоит и это.. Ну ты понимаешь.

Мария. Что?

Максим. Ну ты же разбираешься в искусстве, не я!

Мария. Ты что, даже описать нормально не можешь скульптуру?

Максим. Ну дробит он короче.

Мария (*смеется*). Эякулирует? (*Смеется*).

Максим. Нет ну нормально это? Нормально? А я пацанам вынужден говорить, что банк охраняю. Потому что банк охранять - нормально. А какого-то японского дробера - нет.

Мария. Бедный.

Максим. А можно я тебе нескромный вопрос задам?

Мария. Валяй...

Максим. Ты всегда такая, с припуском?

Мария. А что значит «с припуском»?

Максим. Ну с припуском! Мама так говорила. С понтом типо, с амбицией.

Мария. А я что, с припуском?

Максим. Ну да.

Мария. Ну и дуй давай отсюда, если с припуском. Подружку, тоже, нашел.

Максим. А что это у тебя тут?

Мария. Где? Тушь смазалась?

Максим. Да нет, тут. (*показывает на пятно на руке у Марии*).

Мария. Так. Иди домой давай. Шумно от тебя очень.

Максим. Бьет тебя что ли?

Мария смотрит на Максима в упор, молчит.

Мария. А ты всегда такой прямолинейный, как шпала?

Максим. Нет. А чё?

Мария опять смотрит на Максима в упор, молчит.

Мария. Он звонит мне пьяный, раз в месяц. Иногда чаще. Особенно по весне, когда крышу рвёт. Звонит и говорит, что приедет. Что приедет и разберется со всем. Так прямо и говорит: «я щас приеду и разберусь со всем».

Максим. Коля?

Мария. Дурак мелкий. Ты Колю видел? Это же не мужик, а фланелевая рубашка.

Максим. В смысле?

Мария. Да откуда я знаю! Просто в голову пришло. Ну и звонит он мне, в общем...

Максим. А ты чё?

Мария. А что я...

Поисковая строка google: отпусти меня я умоляю

Мария. Вали отсюда.

Мужчина. Как ты заговорила! Плесни чаю, в горле пересохло.

Мария. Пойди и найлей. Забыл где кухня?

Мужчина. Пирог есть?

Мария. Я не готовлю.

Мужчина. Пирог с рыбой, спрашиваю, есть?

Мария. Кому говорят, не готовлю!

Мужчина. Нахера ты перестановку в гостиной сделала? Когда диван справа – горизонт лучше видно.

Мария. У меня в галерее встреча в пять часов.

Мужчина. Слышь?! Я с тобой разговариваю!

Мария. Нафига тебе на горизонт смотреть?

Мужчина. Закат – это красиво. Это не про людей. Я люблю природу, она не бывает.. как это... навязчивой!

Мария. Зато тебя природа не любила.

Мужчина. Давай еще разочек.

Мария. Я тебе не спортзал.

Мужчина. В смысле спортзал?

Мария. Тупая скотина.

Мужчина (*хватает Марию за запястье, выкручивает руку*). Чё щас сказала? Повтори чё щас сказала!

Мария. Тебе идет, когда пробор справа. Хорошо подстригли. Всегда так теперь стригись.

Мужчина (*отпускает Марию*). Чё правда? А я главное зашел в пенсильванию какую-то, торопился. Говорю мужские мастера свободные есть? А эта курица мне такая: у нас универсальные! Универсальные, прикинь? Ну думаю щас она меня как монаха подстрижет – придется рясу ещё покупать в комплекте. (*Ржёт*).

Мария. Люблю, когда ты рассказываешь.

Мужчина (*плюет на руку, приглаживает пробор*). Чё, хорошо рассказываю?

Мария (*кричит*). Вали отсюда!

Мужчина (*медленно подходит к Марии*). Какая ты стала дерзкая. В браке ты такая дерзкая не была.

Мария. Не подходи ко мне, я кричать буду.

Мужчина. В браке ты была шелковая, нежная.

Мария. Я серьезно. Я кричать буду.

Мужчина (*смеется*). Давай, еще пять раз предупреди.

Хватает Марию за голову, притягивает к себе. Мария стонет.

Тише будь.

Расстегивает ширинку. Мария тихо встает на колени, Мужчина задергивает шторы и выключает свет.

Мужчина. Давай, девочка, за маму, за папу. За квартиру. Поактивнее давай. Так, чтобы сил больше не осталось. Отдавай всё мне. Отдавай, пока не закончишься.

Включается свет, мужчина грубо отодвигает Марию, садится на диван.

Мария. Может, мне приснилось все это. Говорят же, днем спать нельзя – голова болеть будет.

Мужчина. Как же я устал.. Заебался прямо..

Мария. Точно приснилось.

Мужчина (*видит ноутбук на тумбочке, открывает*). Я тут у тебя почту проверю, родная? (*Щелкает по клавишам*). А чё это у тебя википедия открыта? Ну-ка, ну-ка. Асексуалы. (*Читает*). Люди, которые не хотят испытывать сексуальных потребностей и добровольно воздерживаются от секса, пропагандируя платонические отношения. (*Смеется*). Маш, ты чё это? Асексуалы, ебанный в рот! А раз в неделю типо не считается, да? Ебанный кабан, асексуалы! Нет, ну вы поглядите! Что с тобой сделалось, Машка?! (*Смеется*). Кто в тебя вселился, дура тупая? (*Смеется*). О, да тут ещё и форум имеется... (*Читает с монитора*). Он постоянно шутит про секс. Я ему говорю: не шути, не смешно же! (*Смеется*).

Поисковая строка google: секс не повод для знакомства

Все герои сидят, как на читке, на стульях. И, как на читке, читают, как на читке, с листа.

Лена. Он постоянно шутит про секс. Я ему говорю: не шути, не смешно же! А он всё равно шутит. И каждый раз не смешно. У самого стоит две минуты, быстростел хренов, а пошутить – это всегда пожалуйста.

Коля. Молодой был – постоянно спал с бабами из жалости. Или из скромности, хрен разберешь. Заводские клуши даже в очередь выстраивались. Слава пошла, что я женщин в соку люблю. Клеит меня тётка-тёткой, с гулькой и пахнет «красной москвой», в мамы годится, а я не могу послать, как в том анекдоте – «ебу и плачу». Они жалкие такие, никто им не дает, а я вроде гуманитарной помощи. А потом женился – отпустило, кольцо покажешь – разбегаются.

Мария. Я когда кончаю, всегда плачу. Ничего не могу с собой сделать – плачу, как восьмилетняя дура над первой двойкой. Мужчины никогда этого не понимают. Сразу начинается: «я что-то не так сделал?». Идиот, ты тут вообще не при чём! Просто чувство единения с пространством вдруг сменяется на чувство словно всё добро ушло из мира.

Максим. Мы как-то с пацанами напились и сняли чику. Типичную такую: крашенная девчонка-дрыщ. И поехало. Вот только в итоге дрович я не на девочку, а на друга. Он спьяну не дотупил, и слава богу. Теперь я стараюсь об этом не думать. Иногда мне даже кажется, что я в принципе стараюсь не думать.

Мария. Не встречала еще людей таких, которые о сексе могут не пошло разговаривать. Для меня это абсолютно табуированная тема. Вместе с футболом и политикой. Про футбол мне сказать нечего, а политика приводит к скандалам. Про секс – пошло. Поэтому приходится говорить про погоду, искусство и еду.

Лена. Я гражданка толерантная, но ё-моё, иногда даже я не понимаю всех этих фишек нашего времени. Захожу вчера в школьные товары, за тетрадкой, расплачиваюсь и чувую, что на витрине чё-то не то. Фокусируюсь такая, смотрю – между ластиками и дневниками полочка, с презиками, и на каждом написано: «мой первый презерватив». И тут я не поняла. Я не поняла, товарищи, это что ещё блять такое?

Коля. Это странное ощущение, когда спишь с любимым человеком, и не можешь заснуть. Ворочаешься, ворочаешься. То так обнимешь, то так пристроишься. Неудобно. Ну неудобно нихрена. И я однажды понял, понял блин что это такое на самом деле. Мы же все одиночки, и одиночками помрем. А тут – вроде такая возможность слиться с кем-то, стать одним организмом. И ты близко, дышишь в затылок, и всё равно чувствуешь, что вот – твое тело, а вот – чужое.

Мария. У Чернышевского в романе вообще втроем жили. Сожительствовали. То к одному бегала, то к другому. Читали же в школе, все помнят. Ничего такого.

Максим. В самом сексе уже есть доля насилия, нет разве? Ты типо подчиняешь себе другого, как его, субъекта для решения своих сексуальных задач. О как сказал! Ну вот. Да и оргазм – это же больно. Все маньяки были помешаны на сексе, известное дело. Ну возбуждались они только от странных вещей, ну чё поделаешь. Такая жизнь.

Мария. В детстве я дефлорировала себя сама. Огурцом. В ванной. Надела на него презерватив и воткнула в себя. Было очень больно. Но я терпела, ничего. Это потому что я не хотела быть чей-то. Девчонки в школе рассказывали, что ребенок будет всегда на первого похож. На твоего первого. И что ты не забудешь этого никогда, и это всегда будет с тобой, как тебя девственности лишили. И что всегда будешь принадлежать этому первому человеку. Даже на каком-то физическом уровне. А я хотела быть только своей. Сама себе хорошая. Ну и сделала. И совсем не жалею.

Максим. Меня до сих пор трясет, когда вспоминаю. Пришел к ней домой, обувку снял, прошел в комнату. Там она. На кровати разложилась и лепестки роз вокруг себя разложила. Ну только эти лепестки натурально выглядели как говно какое-то с красным оттенком, как какие-то протухшие корки, а еще свечки такие маленькие рядом поставила. Я захожу, меня чуть не выворачивает, а она смотрит на меня, как жаба, и говорит: «это будет самая сексуальная ночь в твоей жизни». И в это время одна свечка сползает с одеяла, и оно загорается. Эта дура ничего не замечает, продолжает говорить: одеяло горит, я стою в проеме двери... Короче, потом я сбежал. Но где-то на последнем пролете совесть замучала: вернулся, помог потушить всё.

Коля. Я никогда не платил за секс. Ни разу. Правда, в студенчестве был у меня странный период. Я не мог ни с одной девушкой общаться нормально. С каждой представлял это. Как бы это сказать, я не был гармоничным психом каким-то, просто ЭТО мне казалось единственным нормальным способом разговора для меня доступным. В обычном разговоре, когда люди обмениваются звуками и словами, я не мог присутствовать весь, я выпадал из ситуации, мне хотелось пробиться к человеку, но мешали слова. Лес слов, в котором можно заблудиться. Молчать тоже как-то не выходило: чувствуешь себя должником. Тебе сказали сотню предложений, и ты должен сказать в ответ, иначе ты вроде как жадина получаешься.

Лена. В 15ть лет я была жирной мелкой скотиной. В 16ть тоже особо ничё не поменялось. Думала – старой девой помру. Думала – ну хоть кто-нибудь! А потом посадила себя на гречку, на полгода. А потом стала со всеми гулять. Ну гулять, гулять. Не по улице – в другом смысле.

Поисковая строка google: как сделать так чтобы меня отпустило пожалуйста

Спальня, Коля и Мария смотрят на большее красное полотно, на полотне – красная кровать с красным пятном в центре композиции.

Мария. Я тоже ничего не чувствую.

Коля. Я был уверен, что ты чувствуешь. Подумай хорошенько, Маша.

Мария. Нет, совершенно ничего не чувствую. Абсолютно.

Коля. Тогда зачем ты это все покупаешь? Это же столько денег.

Мария. Я сошла с ума, мне сегодня такое понравилось... Нет, я даже произнести это не могу.

Коля. Я читал в Интернете, что чувство вины разрушает человека. Чувство вины – это как песок засыпать в только что смазанный станок.

Мария. Нет, я не могу в этом признаться. Убей меня – не могу.

Коля. Ты мне давала книжку какую-то, там написано, что убить можно только от большой любви.

Мария. Значит, надо сжечь эту книжку.

Коля. Ты с ума сошла – сжигать книжку.

Мария. Да, я с ума сошла – мне такое сегодня понравилось!

Коля. Но ты же сама мне её дала.

Мария. Дала, чтобы ты сжег!

Коля. Никогда не понимаю, когда ты шутишь, а когда нет.

Мария. Ты можешь помолчать немного?

Коля. Могу.

Мария. Немного помолчи, пожалуйста.

Коля. Молчу уже.

Мария. Нет, не молчишь!

Коля. Молчу. *(Пауза).* Да молчу я!

Молчание.

Мария. Мне понравились березки на Вайнера.

Коля. На Вайнера только тополя. Там, дальше, яблони, но и то – это уже на Радищева.

Мария. Другие березки. На картине. Черно-белая размазня. Кич, понимаешь?

Коля. Давай купим.

Мария. Нет, Коля!

Коля. Почему нет? Давай купим!

Мария. Ты не понимаешь!

Коля. Конечно, куда мне... я так – муж понарошку. Хожу на завод, готовлю еду, прибираю, оплачиваю счета...

Мария. Ты не понимаешь, это дурной вкус. Это свидетельствует о том, что у меня дурной вкус.

Коля. Я давно это понял – еще когда ты варенье с сайрой ела.

Мария. Это – другое!

Коля (*с ухмылкой*). Другое!

Мария. На самом деле мне просто стыдно, стыдно признаться, что она мне нравится.

Мария морщится.

Коля. Что, опять тошнит?

Мария. От тебя тошнит! Тошнит от твоей беспомощности!

Коля. За другое тебе стыдно не было.

Мария. За другое? А тебе за другое было?

Коля. Не было. Я стал свободным.

Мария. Не смей меня, ты просто повелся на секс.

Коля. Сначала - да, а потом стал свободным.

Мария. Секс - это как религия. Ты стал религиозным, а я не люблю фанатиков.

Коля. Если хочешь, ты была моей религией.

Мария. А ты умеешь красиво говорить.

Коля. Но теперь я - атеист.

Мария. Знаешь, почему я тебя выбрала? Папа всегда был сумасшедшим профессором, пропал ночами, мог уйти вынести мусор и вернуться через неделю. Вот мама и талдычила: не надо этих странных людей, Маша, странные люди - плохие люди. Не ясно, чего от них ожидать. Не надо интеллигентов, художников, поэтов, этой швали - найди себе надежного. Надежного и простого. Вот я и нашла. Первый - король девяностых, барыга, альфа-самец. Простой, но неуправляемый. А потом ты - надежный дурак. Идеальный вариант, понимаешь?

Коля. Рассказать тебе, как это у нас было?

Мария. Совершенно не интересно.

Тишина.

Мария. Раз начал...

Коля. Поначалу я сам себе не поверил. Уволил Вадика, он запойный, а у него семеро по лавкам - жена и трое детей. Я знал, что им так не протянуть, но уволил. И вот я возвращаюсь домой, захожу в лифт и нажимаю почему-то на двадцать два. Думаю, вот псих, так запарился, что кнопкой промазал. Это только потом до меня доехало - я это спецом сделал, я хотел этого, мне отдушина нужна была, поговорить с кем-то. Уже после, когда дело было сделано, мне было так херово, что я сказал себе: это в последний раз.

Мария. Послушай, как ты об этом говоришь: «дело сделано»...

Коля. Потом я пришел к Лене второй раз. И, знаешь, было уже не так погано на утро. Нормально было. Ощущение, будто дрова колот всю ночь. Приятное ощущение.

Мария. То есть Лена - это дрова?

Коля. Я себя с ней мужчиной почувствовал. Мужиком. Человеку нужен человек, понимаешь?

Мария. Или дрова.

Коля. Я ж все три года с тобой терпел. Я весь был - терпение. Нет никакой души, нет никакого тела. Есть человек. Я это понял. Человек - это всё вместе.

Мария. Бульварная философия.

Коля. И только потом я узнал, что ты все это время... того, с Максимом. Ты знаешь, я даже обрадовался, как ребёнок! Ты не святоша, не инопланетянин, ты такая же. Как я. У тебя есть потребности!

Мария. Господи, Коля! Да когда у всех нормальных людей в 14 лет были первые, так сказать, опыты.. Я мастурбировала на Стивена Кинга в отцовской библиотеке. Ты хоть понимаешь, что это такое?

Коля. Максим - не Стивенг Кинг, правда?

Мария. И не поспоришь.

Коля. А Лена, Лена сама мне рассказала, что он к тебе похаживает, и давно похаживает, она это с такой улыбкой говорила и даже гордостью...

Мария. Максим - гей.

Коля. Что ты несешь, вы с ним снюхались через неделю после знакомства.

Мария. Максим - гей. Голубой. Гомик. Пидор. Так тебе понятнее?

Коля. Прекрасно. Здорово. Я очень за него рад.

Мария. Ты, похоже, не понимаешь..

Коля. Парень нашел себя, здорово.

Тишина.

Коля. Гадость какая, мерзость.

Мария. Не спроста мне березки сегодня понравились...

Коля. От кого тогда это, а? *(тычет Марии в живот)* От кого тогда? Или ты что-то жрешь, чтобы тебя тошнило? Что ты жрешь, пельмени? Ты наверно пельмени жрешь, да?

Мария. Никогда не ела и есть не буду. В нашей семье никто пельменей не ел.

Коля. Ты опять шутишь?

Мария. Если тебе на языке кулинарии понятнее, то это от пирога. От пирога с рыбой. *(Смеется)*.

Коля. Давно?

Мария достает бутылку водки из тумбочки.

Коля. Отдай.

Мария. Мне надо выпить.

Коля. Не надо выпить. Нельзя выпить!

Мария. Ты что, переживаешь?

Коля. Просто не хочу, чтобы ты пила.

Мария. Я всё равно от него избавлюсь, если ты еще не понял.

Коля. Нельзя так говорить.

Мария. Ты как заведенная курочка-моралистка, ей богу.

Коля. Нельзя так говорить, Маша.

Мария. А что мне будет? Ну что мне будет? Ты, Коля, будто Толстого начитался.

Коля. Маша, остановись.

Мария. Правильно Лена говорила: женщина - сама себя хозяйка. Хочу - убью, хочу - нет. Она тебя, что, не научила народной мудрости?

Коля. Я последний раз тебе говорю: остановись. Остановись, Маша.

Мария. Ты же сам только что говорил, что убить только от большой любви можно. Появился он от большой грязи, а убью я его от большой любви.

Коля выхватывает из рук Марии бутылку с водкой и разбивает ей голову. Мария падает на кровать.

Коля. Потому что правильно всё должно быть.

Поисковая строка google: если случилось дежавю

Та же спальня, только вместо одной дубовой кровати – две, расставленные по разным сторонам комнаты. На одной пытается уснуть Мария, на другой уже спит Коля. Ах, да – на стене гигантское полотно – березовая роща.

Мария *(шепотом)*. Коляяя...

Коля. Я сплю.

Мария *(всё ещё шепотом)*. Коля, слышишь, сегодня пятница!

Коля. Я всё ещё сплю.

Мария. Коля, ты помнишь, что мы делаем в пятницу?

Коля. Ждём субботы.

Мария. Не смешно, Коля.

Коля. А всё потому что я пытаюсь спать, а не шутить.

Мария. Тогда я сама. *(Встает, начинает двигать свою кровать к Колиной, мы видим её беременный живот).*

Коля *(Вскакивая)*. Тебе же нельзя, дура! *(Пододвигает одну кровать к другой).*

Мария. А говорил – спишь.

Молчание.

Мария. Пяточка.

Коля трогает Марию за пятку.

Мария. Щекотно, щекотно же! Темечко.

Коля гладит Марию по темечку.

Мария. Лодыжка. Левая лодыжка.

Коля дотягивается до лодыжки Марии.

Мария. Надо купить новый холодильник. Он урчит так, что через всю квартиру слышно.

Коля. Вместо кота.

Мария. Надо купить.

Коля. Поженимся снова – купим.

Мария. А когда мы поженимся?

Коля. Никогда.

Мария. Ты слышал?

Коля. Нет.

Мария. Коля, ты слышал?

Коля. Вот только что, сверху? Нет.

Мария. Как будто тысячи маленьких бобров зубами потолок царапают.

Коля. Тебе показалось. *(Пауза)*. Это обычное фортепьяно.

Мария. Фортепьяно не бывает обычным в час ночи!

Коля. Обычное фортепьяно, которое затаскивают на 22й этаж.

Мария. Кто затаскивает?

Коля. Люди.

Мария. Какие ещё люди? Они же съехали, когда Максим к парню ушел.

Коля. Не напоминай, я думать не хочу, кто там к кому ушел и кто там с кем...

Мария. Так кто это?

Коля. Соседи новые. Квартиру купили.

Мария. А ты откуда знаешь?

Коля. Столкнулся вчера на лестничной клетке. Профессор лет 60ти с девочкой.

Мария. Дочка? Ну наконец-то интеллигентные люди, боже мой! Я думала уже, нам никогда не повезет с...

Коля. Она не дочка ему.

Мария. О господи. *(Пауза)*. Всё таки Лена нормальная баба была, да? Стерва, конечно, но...

Коля. Я их пригласил в гости. Завтра. Вечером.

Мария *(очень громко)*. Твою мать, Коля!

Конец.

ANOTACE

Jméno a příjmení: Lucie Misařová

Název fakulty a katedry: Katedra slavistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název práce: Překlad současné ruské divadelní hry s komentářem

Vedoucí práce: Mgr. Martina Pálušová, Ph.D.

Počet znaků: 88344

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury: 54

Klíčová slova: komentovaný překlad, současné ruské drama, Polina Borodina, Swingers

Keywords: commented translation, contemporary Russian drama, Polina Borodina, Swingers

Bakalářská práce se zabývá vytvořením komentovaného překladu divadelní hry Swingers od Poliny Borodiny. Kromě samotného překladu věnuje pozornost autorce a vzniku daného ruského dramatu, definuje překlad a současně uvádí specifika překladu divadelní hry. Na základě těchto informací podává popis procesu samotného překladu, ve kterém objasňuje zvolená řešení.

This bachelor thesis deals with creation of annotated translation Polina Borodina's play Swingers. Besides the translation it pays attention to the author and to formation of this Russian drama, gives a definition of translation and simultaneously presents specifics of translating theatre play. Based on these information it gives a description of translation process.